GLAS GORENJSKE

IZHAJA OD OKTOBRA 1947 KOT TEDNIK
S 1. JANUARJEM 1960 KOT POLTEDNIK
OD 1. JAN. 1960 IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO
IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« V KRANJU

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR
GLAVNI UREDNIK: SLAVKO BEZNIK

TELEFONI: UREDNIŠTVO 475 in 190, UPRAVA 397
TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-135 — IZHAJA OB PONEDELJKIH, SREDAH IN SOBOTAH — LETNA NAROČNINA 900, MESEČNA 75, **POSAMEZNA ŠT. 10 DIN**

LETO XIII. ST. 83 — GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO — SOBOTA, 16. JULIJA 1960

Po začrtani poti

Ob tako pomembnem jubileju, kot je 15. obletnica osvoboditve, ne obujamo spominov samo na leta, ki smo jih preživeli v svobodi, pač pa na celotno obdobje, ki je povezano z borbo za narodno kot tudi socialno osvoboditev našega delovnega človeka. Začetek te borbe sega več desetletij nazaj, ko so tudi v industrijskih središčih Gorenjske začele tleti prve iskre revolucionarnega boja, ko se je začela vedno bolj oblikovati razredna zavest, ko je delavski razred pod vodstvom Komunistične partije stopil na čelo tega boja. Delavske organizacije so vedno bolj začele povezovati najnaprednejši del proletariata, širile so svoj krog, se borile za enotnost pogledov na obstoječi družbeni red, na družbeno-ekonomske odnose. Ta dela, ta prizadevanja so kaj kmalu rodila rezultate, na katere je postal pozoren tudi razredni sovražnik. Delavski razred se ni zadovoljeval več samo z obljubami. V svojih zahtevah se je posluževal raznih oblik boja, kot so protesti, mezdno gibanje, razne politične manifestacije, stavke in podobno. V tem boju je vedno bolj spoznaval pravi obraz razrednega sovražnika, to pa je boj neprestano zaostrovalo.

Pojav fašizma v Evropi, ki je hotel zajeziti revolucionarni polet nasploh, je dobil svoj izraz tudi pri nas. Reakcija je z vsemi mogočimi manevri in demagogijo poskušala izigravati naraščajoče napredne sile, poslževala se je terorja, zapiranja in se zaradi svojega neuspeha končno odločila za izdajo. Delavski razred s KP na čelu je pravočasno spoznal namere reakcije, zato je lahko pokazal delovnemu ljudstvu pot, ki je bila edino možna: neizprosen boj proti fašizmu in proti vsem domačim izdajalcem.

Fašistična okupacija je takoj v začetku pokazala, da so bile napovedi KP pravilne. Delovne množice so sledile pozivu na osvobodilni boj za izgon in uničenje fašističnega okupatorja. Ko smo se odločili za to, smo spričo premoči sovražnika morali biti pripravljeni na vse, tudi na največje materialne in človeške žrtve.

Nemški okupator, ki je okupiral Gorenjsko prav do Ljubljane, si je za vsako ceno hotel utrditi svoj položaj na tem koščku lepe slovenske zemlje. Za dosego tega cilja ni izbiral sredstev. Bled je postal center nemškega Gestapa. Da bi čimprej ponemčil slovenski narod, je ukinil slovenske šole, slovenske napise, spremenil vse urade v nemške in slovenske prebivalce postavil v popolnoma brezpravni položaj. Začel je izvajati svoj izselitveni načrt. S popisovanjem prebivalstva je preverjal čistost rase in razvrščal ljudi v kategorije. Begunjsko graščino si je izbral kot nemško koncentracijsko taborišče, ki je kmalu postalo najstrašnejša duševna in telesna mučilnica za tiste, ki so se odločili za osvobodilni boj.

Ko so bili na poziv KP izstreljeni prvi streli na nemškega okupatorja, ko je začel odpor na vseh področjih, je okupator seveda to hotel z vso silo zatreti. Brezobzirno je začel izvajati svoj izselitveni načrt, zapirati vse politično sumljive ljudi, v prvi vrsti komuniste. Organiziral je izredno sodišče. Reakcija na vstajo julija 1941 je bila tako silna, da je v avgustu 1941 umoril 50 talcev v desetih skupinah v krajih, kjer je že prišlo do partizanskih akcij. Razen tega so naše ljudi pošiljali tudi v najstrašnejša nemška taborišča smrti, kot je Buchenwald, Mauthausen, Dachau, Auschwitz. Tu so mnogi končali svoja življenja v zloglasnih fašističnih krematorijih. Kot je rastel borbeni polet delovnih množic, tako se je stopnjeval teror okupatorja. Vendar osvobodilnega gibanja, ki je že močno pognalo svoje korenine, ni mogel zatreti. To gibanje je dobilo še posebno močan polet decembra 1941 v množičnih vstajah v Zgornjesavski dolini, blejsko-bohinjskem kotu, posebno pa na področju Škofje Loke, v Poljanski dolini, kjer je bila vstaja najbolj množična in je dosegla svoj višek v tridnevni borbi v Dražgošah.

Zima narodnoosvobodilnemu gibanju ni bila naklonjena. Debel sneg, sledovi, strahovit mraz in močan pritisk Nemcev, vse to je zahtevalo številne žrtve. Toda v zgodnji pomladi leta 1942 je to gibanje spet močno oživelo in dobilo nov polet z organizacijo novih čet in bataljonov, organiziranih v I. grupi odredov. Močno so porasle tudi politične organizacije: osnovne, rajonske in okrožne pod vodstvom Pokrajinskega komiteja KPS in Pokrajinskega odbora OF. Vzporedno s porastom in množičnostjo odpora se je neprestano stopnjeval tudi teror z množičnim ubijanjem talcev. V juliju 1942 so Nemci ustrelili na Gorenjskem v 24 skupinah 351 talcev in nadaljevali s streljanjem tako, da so jih v celem letu ustrelili 631. Zaradi močnega odpora so bili Nemci prisiljeni ustaviti izvajanje izseljevalnega načrta, prav tako pa odložiti priključitev Gorenjske k rajhu na poznejši čas. Ta polet je na Gorenjskem v času NOB, od leta 1941 naprej, skozi težke boje in viharje neprestano naraščal, dobival vedno močnejše in bolje organizirane oblike v novih organih oblasti, ki se uspešno razvijajo do končne osvoboditve. To je bila zmaga socialistične revolucije. S tem smo uspešno zaključili zmagoviti osvobodilni boj, v katerem je samo na okupacijskem področju Gorenjske dalo svoja življenja 5713 borcev, aktivistov in žrtev fašističnega terorja.

Na okrvavljeni zemlji so že zrasli temelji nove socialistične družbe. Delovno ljudstvo je vzelo oblast v svoje roke in si samo začelo graditi nov svet, nove družbene odnose, ki onemogočajo izkoriščanje človeka po človeku ali naroda po narodu. Ponosni smo na zmago, ki je bila dosežena v tem trdem boju. Danes že uživamo sadove, ki so zrasli na uspehih narodnoosvobodilne borbe, ki pomenijo velik napredek naše socialistične zemlje. Z veliko vero v bodočnost, v življenjsko silo ljudstva korakamo naprej v gradnjo socializma, v gradnjo socialističnih družbenih odnosov po poti, kot smo si jo začrtali, ko smo stopili v osvobodilni boj.

IVAN BERTONCELJ-JOHAN

Ličen prospekt za proslavo v Begunjah

»Proslava, ki jo pripravljajo organizacije ZB Gorenjske v Begunjah, dne 16. in 17. julija letos, je posvečena 15. obletnici osvoboditve. Ta ima namen počastiti tudi spomin osvoboditve jetnikov iz begunjskih zaporov, ki jih je 4. maja 1945 osvobodil Kokrški odred. Ob tej priliki se bodo srečali borci, aktivisti, zaporniki, internirranci ter izseljenci, ki so se vsak na svoj način borili za osvoboditev naše zemlje, za izgon in uničenje nemškega okupatorja. S tem bo dana tudi priložnost vsem, ki so bili skupaj zaprti in so skupaj z medsebojno materialno ter moralno podporo prebijali težke dni v Begunjah in v nemških, italijanskih in drugih koncentracijskih ter izseljeniških taboriščih, da se ponovno srečajo, obudijo spomine na te dni, še enkrat obsodijo fašizem in vojno, da se kaj takega nikdar več ne ponovi«. Tako piše v uvodnih besedah Odbor za proslavo v Begunjah v prospektu, izdanem v ta namen. V tem majhnem ličnem prospektu bodo bralci dobili spored proslave, spoznali se bodo z nalogami odredov predvojaške vzgoje, planincev in tabornikov Gorenjske v času slavja, iz spisa »Begunje — Gorenjska v borbi za svobodo« pa se bodo seznanili z raznimi zanimivimi zgodovinskimi podatki. Prospekt je opremljen z dokumentarnimi fotografijami in orientacijskim načrtom Begunj, v celoti pa je v prospektu objavljen tudi spored proslave.

S seje Občinskega ljudskega odbora Kranj

O ZAZIDALNEM NAČRTU

med Cesto JLA, Cesto Staneta Žagarja, Cesto Kokrškega odreda in Kopališko cesto v Kranju

Glavna točka dnevnega reda 38. skupne seje obeh zborov Občinskega ljudskega odbora Kranj, ki je bila v četrtek, 14. julija, je bila razprava o zazidalnem načrtu za področje med Cesto JLA, Cesto Staneta Žagarja in mejo zazidalnega področja. Najvažnejša točka ločenih sej obeh zborov pa je bila sprememba odredbe o prepovedi zviševanja cen v zvezi s sprostitvijo cen v gostinstvu.

Ureditveni načrt za področje med Cesto JLA, Cesto Staneta Žagarja, Cesto Kokrškega odreda in Kopališko cesto v Kranju sta razložila odbornikom predsednik Sveta za urbanizem ObLO Jaka Kolenc in projektant ing. Šorli. Načrt temelji na smernicah, ki jih je že pred leti sprejel Občinski ljudski odbor. To področje ni samostojno naselje, zato tu ne predvidevajo gradnje novih šol, pač pa bodo gradili preskrbovalni center, ki bo obenem delno služil tudi za Zlato polje, dalje otroški vrtec, za katerega lokacija in kapacitete še niso točno določene, ker volivci niso soglašali s prvotnim predlogom v načrtu; volivci so tudi predlagali, naj se v zazidalnem načrtu predvidijo še prostori za družbene organizacije, problem družbene prehrane pa naj se prouči za celotno področje mesta. Zazidalni načrt predvideva na tem področju gradnjo stanovanjskih blokov in vrstnih hišic, medtem ko naj bi se individualne hiše lahko postavile le izjemoma na vrzelih med obstoječimi hišami. Ko bi bili vsi objekti dograjeni in vseljeni, predvidevajo, da bi bila povprečna gostota na tem področju 133 prebivalcev na hektar. Povprečno gostoto precej zmanjšujejo obstoječe individualne stanovanjske hiše, ki jih je na tem področju precej.

Na dnevnem redu skupne seje je bilo potem še imenovanje direktorjev nekaterih gospodarskih organizacij in imenovanje upravnikov nekaterih finančno samostojnih zavodov, na ločenih sejah pa so med drugim potrdili pripojitev KZ Brniki h KZ Cerklje in KZ Podblica-Jamnik h KZ Besnica.

V dolini Drage je bilo postreljenih 179 talcev, na graščinskem vrtu pa 509. Mnoge talce pa so, zlasti zadnja leta okupacije, streljali na krajih partizanskih akcij in drugod. Skupno je skozi begunjske zapore šlo 12.098 zapornikov. Od teh so, po ugotovljenih podatkih, v 127 skupinah postrelili, obesili, sežgali v ognju ali drugače pomorili 1.288 talcev. Od vseh teh krajev, kjer so ostali grobovi, je dolina Draga kot simbol talcev, simbol žrtev naših aktivistov, simbol organiziranega upora v zaledju. Hkrati pa je Draga tudi zelo privlačna dolinica s svojo pestro planinsko prirodno lepoto

Nad 16 tisoč obiskovalcev

Muzej talcev v Begunjah se je v kratkem času, odkar je odprt, uveljavil kot eden izmed pomembnih zgodovinskih objektov. V dobrih dveh mesecih, odkar so ga uredili, si je ta muzej ogledalo nad 16.000 ljudi. Sprva so imeli muzej odprt samo v dopoldanskih urah. Toda kaj kmalu so uvideli, da je treba, spričo velikega zanimanja za to dokumentacijo nekdanjih grozot, podaljšati ogled muzeja tudi na popoldanski čas. Tako je sedaj ob delavnikih muzej stalno odprt od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure. Praktično pa je večkrat odprt tudi izven tega časa in sicer na željo vnaprej najavljenih obiskovalcev, večjih šolskih in drugih ekskurzij. Večina obiskovalcev, ki odhaja iz tega muzeja pravi, da si tolikšnih grozot prej ni mogla niti zamisliti, kot so prikazane z originalnimi dokumentacijami in rekviziti v Begunjah. I. c.

OBRAZI IN POJAVI

Takšni in takšni

Dušana poznajo široko naokrog. Je prijazen, simpatičen človek in v družbi zmeraj vesel in razpoložen.

Tak je bil tudi v letih okupacije. Bavil se je s prekupčevanjem lesa, potoval v mesto in nazaj in... Služba je tekla še bolje kot prej.

Toda ondan se je spoprijel za uveljavljanje svojih službenih let. Prišel je k predsedniku občinskega odbora ZB.

»Zdaj pa poglejte, če imam pravico do dvojnih službenih let ali ne. Podpisi so tu, prosim! Ves čas vojne sem delal za partizane. Vodil sem aktiviste na javko, iz mesta sem nosil hrano in obveze. Ves čas sem delal za partizane, tvegal življenje bolj kot če bi bil z vami v hosti.«

Tako je govoril Dušan in zatrjeval, kako se je njemu zgodila krivica, ker še nima uveljavljenih službenih let. Zatem pa je izvlekel iz žepa šop spisov in potrdil. Pokazal je potrdilo, da je že 1941. leta spremljal voditelje upora, da je 1942. leta oddajal hrano za okrajni odbor OF, da je 1943. leta prenašal pošto za terenske organizacije, da je... da je... Vsako potrdilo posebej.

»Tu imate črno na belem, da sem res delal,« je dejal Dušan kot zmagovalec po večletnem sporu.

Kmalu zatem je zazvonil telefon na mizi prvoborca Ferda.

»Tudi ti si podpisal Dušanu za delo v NOV?« se je glasilo vprašanje po žici. »Služil je denar, lepo kupčeval in živel brez težav, brez skrbi in strahu. Če damo njemu taka potrdila, kaj bo reklo sto in sto drugih ljudi po vsej dolini, ki ga zelo dobro poznajo in so dosti več prispevali za osvoboditev?«

»Prinesel mi je lepo napisano in zahteval samo še moj podpis,« je pojasnil Ferdo. »Nisem se ga mogel rešiti drugače. Podpisal sem, samo da ne bo zamere.« Tako je dejal Ferdo v naglici. Toda ko jo šel opoldne domov, je premišljeval o teh pojavih. Ljudje so zelo različni. Nekateri, čeprav imajo vso pravico, je včasih niti ne iščejo. Drugi pa so vsiljivi, neobzirni in z napačnimi nedovoljenimi postopki ter neresničnimi trditvami skušajo izkoristiti vse za njihove osebne koristi. -l. c.

Promet ob proslavi v Begunjah

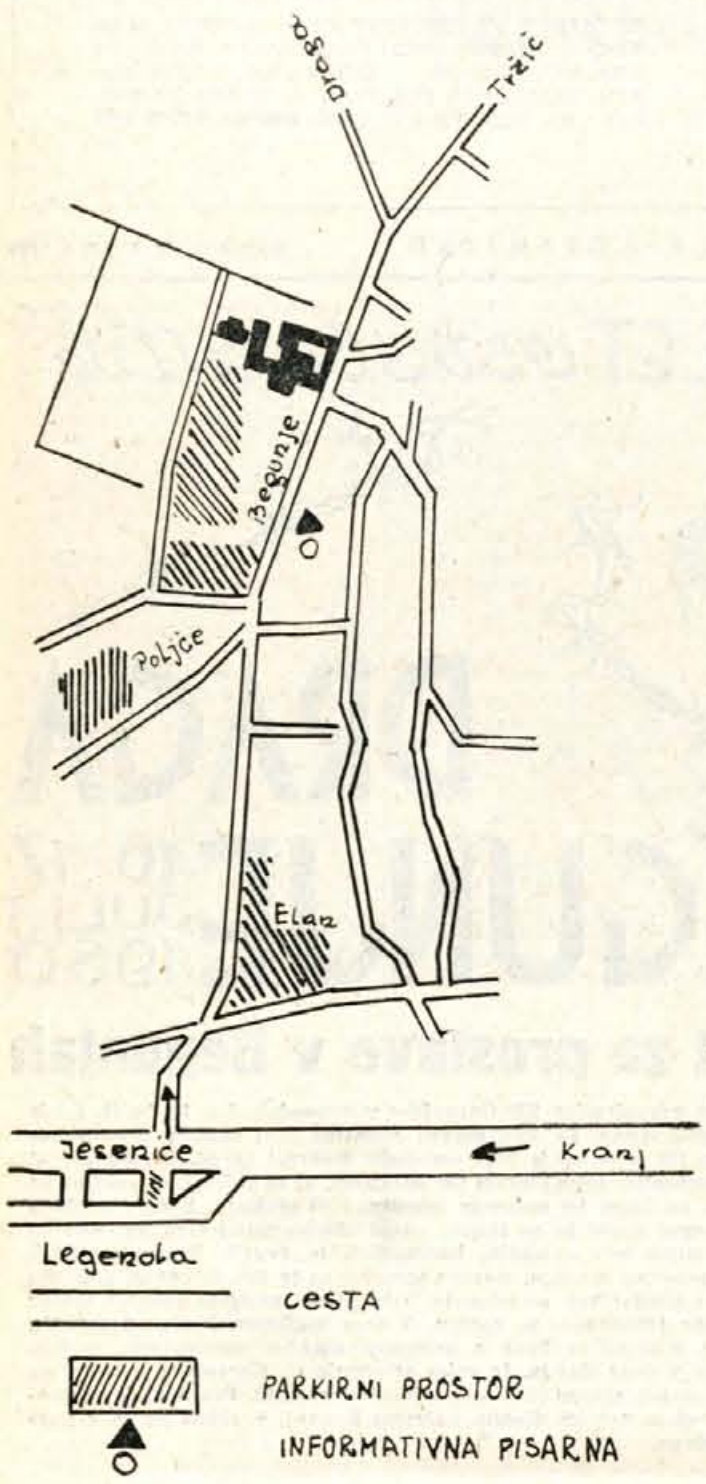

Ves promet s tovornimi avtomobili in avtobusi bodisi iz Ljubljane oziroma Kranja ter iz Jesenic in Bleda bo usmerjen po glavni cesti I. reda do podvoza v Lescah in od tam po označeni cesti do parkirnih prostorov.

Promet z osebnimi avtomobili in motornimi kolesi bo iz glavne ceste usmerjen pri Žirovnici po cesti III. reda Smokuč—Poljče, kjer je določen parkirni prostor.

Vsi kolesarji bodo lahko shranili kolesa na glavnem parkirnem prostoru na graščinskem vrtu.

Parkirni prostori bodo označeni in urejevani po uslužbencih LM. Cesta Tržič—Begunje bo 17. julija zaprta za vsa motorna vozila in bo promet preusmerjen na cesto III. reda Kovor—Podbrezje.

Cesta iz Begunj v Drago bo zaprta za vsa motorna vozila. Vozili pa bodo tam redni avtobusi vsako uro.

Vse voznike motornih vozil in kolesarje opozarjamo na skrajno previdno vožnjo. Zaradi ozkih cest in nepreglednih zavojev je prehitevanje prepovedano.

Iz pisarne oddelka za notranje zadeve OLO Kranj

ODHODI IZ KRANJA

VLAKI: ob 4.05, 6.42 in 7.17 uri zjutraj z nedeljsko vozovnico do Lesc. Od tam bodo vozili avtobusi do Begunj in nazaj.

AVTOBUSI: Razen rednih voženj bodo od 6. do 7. ure zjutraj na razpolago na avtobusni postaji posebni avtobusi, ki bodo vozili za Begunje po znižanih cenah.

Člani delovnih kolektivov naj se v čimvečjem številu poslužijo prometnih sredstev, ki jih nudijo njihova podjetja.

NAŠ RAZGOVOR

Rad bi še prišel

Da so naše kraje obiskali belgijski taborniki iz rodu »Rdeči sokol«, smo pred kratkim že pisali. Za razgovor smo naprosili njihovega vodjo, 28-letnega električarja iz Bruxellesa — ALPHONSA LEENANSA.

»Ste prvič v Jugoslaviji?«

»Ne, v Vaši državi sem že četrtič. Trikrat sem že taboril na jugoslovanski obali v taborih Ljudske mladine Jugoslavije.«

»Mislite, da ste pri svojih obiskih Jugoslavijo dovolj spoznali?«

»Spoznal sem veliko krajev, vendar še zdaleč ne vse. Upam pa si trditi, da sem iz razgovorov z svojimi prijatelji precej dobro spoznal družbeno ureditev Jugoslavije.«

»Kako to, da ste že četrto leto zapored v naši državi?«

»Zelo blizu mi je mentaliteta Vašega človeka in všeč so mi Vaši kraji.«

»Bi nam lahko povedali, kaj se Vam zdi v Jugoslaviji najbolj zanimivo.«

»Že samo s tem, da pridem iz dežele z drugačno družbeno ureditvijo, je zame mikavno in bi se težko bolj določeno opredelil.«

»Kdaj boste odšli v domovino in ali se nameravate še vrniti?«

»V Belgijo se bomo vrnili v soboto 16. julija. Upam, da bom v Jugoslavijo še prišel, saj imam tu zelo veliko prijateljev; vsako leto jih je več.«

»Vi pripadate rodu Rdeči sokol. Nam lahko kaj poveste o tem združenju?«

»Ta organizacija ima 2000 članov in deluje v sklopu socialistične stranke. Ostale stranke imajo tudi slične organizacije, za katere lahko rečem, da so številčno močnejše, vendar je naš rod organizacijsko med najtrdnejšimi.«

POSEBEN VLAK Z JESENIC

Jesenice

Na torkovem sestanku pripravljalnega odbora za prireditve v počastitev 15. obletnice osvoboditve, Dneva vstaje in jeseniškega občinskega praznika so sklenili, da morajo biti na nedeljski proslavi v Begunjah množično udeleženi. Za vse udeležence z Jesenic in okolice so organizirali poseben vlak, ki bo odpeljal z Jesenic ob 8.30 uri in se vračal z Lesc ob 17. uri. Za vse udeležence begunjske proslave bo vožnja z vlakom brezplačna. Prav tako bo Avtoservis na Jesenicah poskrbel za prevoze z avtobusi z Jesenic v Begunje in nazaj. Po vseh organizacijah in ustanovah je organizirana dobra propaganda za nedeljski izlet v Begunje. Bivši partizanski borci z Jesenic in okolice bodo formirali bataljon treh čet, ki bo štel 150 do 170 bivših partizanov. Posamezne čete bodo imele zbor že zjutraj ob 5. uri, nato bodo skupno krenile v Begunje čez Žingarico. Ker je šlo skozi zloglasne gestapovske zapore v Begunjah tudi veliko Jeseničanov, bodo Jesenice prispevale svoj obvezni delež k udeležbi na slavnostnem zborovanju.

TUDI NA BLEJSKI DOBRAVI DRUŠTVO LT

Blejska Dobrava

Lani novembra so na Blejski Dobravi ustanovili društvo LT, ki ima že 4 sekcije in sicer: avto-moto, foto, radio in modelarsko sekcijo s skupaj 55 člani. Hkrati so vzbudili zanimanje za razne krožke in dejavnost med šolsko mladino ter organizirali pri šoli več krožkov. Razvoj društva je podprl tudi Občinski odbor LT s pomočjo katerega so uredili primerno temnico za delo fotoamaterjev, uredili so modelarsko delavnico itd. Pred nedavnim so organizirali tudi prvo lastno razstavo. Prikazali so svojo dejavnost in uspehe, ki so jih v tem kratkem času dosegli. Razstavo so si ogledali domala vsi vaščani, mnogi so prvič spoznali delo nekega kluba ali sekcije LT. Razstavo pa so obiskali tudi učenci številnih šol iz drugih krajev naše republike. Med obiskovalci je bila tudi skupina učencev Beograda, ki je bila na ekskurziji v soteski Vintgar.

-k

Francoski interniranci na obisku

TRŽIČ — Kakor vsako leto po osvoboditvi je tudi letos prispela skupina francoskih internirancev v Tržič. V sredo, dne 12. julija, so obiskali koncentracijsko taborišče Podljubelj. Goste so sprejeli v imenu glavnega odbora internirancev tov. Zdravko Tomažin — sekretar občinskega komiteja ZK, tov. Franc Jagodic — predsednik občinskega odbora ZB in tov. Jože Roblek — podpredsednik občinskega odbora SZDL.

Pri spomeniku v Podljubelju so izvedli kratko komemoracijo in položili venec v spomin žrtvam fašizma.

Ob tej priliki se je njihov zastopnik gen. sekretar Zveze internirancev taborišča Mauthaussen zahvalil predstavnikom tržiške občine za lep in prisrčen sprejem, prebivalcem Tržiča pa je med drugim izrekel naslednje besede:

»Družine izgubljenih sinov Francije se zahvaljujejo organizaciji Zveze borcev in partizanom Tržiča za vse simpatije, ki so jih le-ti nudili v težkih časih. Interniranci ne bodo pozabili tega, kar so jim nudili na Ljubelju in tega, kar so vedno našli v vrstah jugoslovanskih narodov, predvsem prebivalcev Tržiča. Želimo, da bi jugoslovansko-francosko prijateljstvo nikdar ne prenehalo in da bi spomin internirancev res ostal vedno med nami.«

Skupino internirancev je po kratkem postanku v Tržiču sprejel predsednik občine tov. Lovro Cerar, nato pa so nadaljevali pot v Ljubljano.

500.000 DINARJEV NOVATORJEM

Jesenice

Člani delovnega kolektiva Železarne Jesenice so v prvi polovici letošnjega leta prijavili že 40 tehničnih izboljškov, ki jih je posebna ocenjevalna komisija pregledala. Novatorjem in racionalizatorjem je izplačala Železarna Jesenice 500.000 dinarjev nagrad in odškodnin. Upravni odbor podjetja je še posebej sklenil organizirati za vse letošnje racionalizatorje in novatorje poučno ekskurzijo na zagrebški velesejem in ogled raznih gospodarskih razstav, kar bo vsekakor pozitivno vplivalo na njihovo nadaljnje delo v podjetju.

Zvedeli smo...

■ Kamniško Avto-moto društvo je v sredo, dne 13. julija, praznovalo Dan šoferjev. Na trgu se je zbralo veliko število prebivalstva. Po govorih predsednika društva in zastopnika SZDL je bil po mestu sprevod vseh motornih vozil, nato pa v Domu podelitev značk in diplom najuspešnejšim članom.

■ Na območju radovljiške občine je 1034 borcev in aktivistov NOB, od tega 384 žensk in 650 moških. Po stanju 1. junija letos je živelo na območju radovljiške občine 324 invalidskih upravičencev, od tega 69 invalidov, 83 vdov, 109 staršev in 63 otrok padlih borcev.

■ Godbe v Domžalah, Mengšu in Kamniku se pripravljajo za skupni nastop v Mengšu, ki bo 27. julija v kamnolomu, kjer imajo urejeno letno gledališče.

■ V Mengšu se mrzlično pripravljajo na proslavo občinskega praznika in hitijo z urejevanjem trga, sredi katerega bo postavljen spomenik padlim borcem NOB. Cestišče za asfaltiranje so v glavnem že pripravili, prostran prostor za park in spomenik pa so omejili z betonskimi robniki.

■ Lani je bilo v radovljiški občini rojenih 208 otrok, umrlo je 123 oseb, preselilo se je 373, odselilo pa 327 oseb. Prebivalstvo se je povečalo za 131 ljudi. Skupno število zaposlenih je bilo 31. maja letos 4574 oseb, razen tega pa je bilo v občini še 121 delodajalcev in zasebnih obrtnikov ter 246 vajencev.

■ Upravni odbor Zdravstvenega doma Jesenice je predlagal Svetu za zdravstvo, da potrdi predračun dohodkov in izdatkov investicijskega sklada za leto 1960 v znesku 5,723.856 din. Del investicij bodo porabili za gradnjo zdravstvene postaje in Zdravstvenega doma na Jesenicah. ObLO Jesenice je predlog Zdravstvenega doma in sklep sveta za zdravstvo glede predračuna investicijskega sklada potrdili.

■ Upravni odbor Doma onemoglih na Jesenicah je na predlog oskrbovancev in na predlog odbora delovnega kolektiva sprejel na svoji seji sklep, da se dom preimenuje v »Socialno zdravstveni zavod dr. Franceta Berglja.«

Kam v nedeljo?

Begunje — Danes in jutri bo v Begunjah velika množična proslava 15-letnice osvoboditve. Iz vseh krajev Gorenjske bodo vozili posebni avtobusi, ki jih organizirajo podjetja, razne organizacije in društva. Z Jesenic bo peljal poseben vlak. Na enem izmed plesišč bo po proslavi igral tamkajšnji domači orkester Avsenikov.

Škofja Loka — V nedeljo, ob 15. uri, bo republiško hitrostno prvenstvo motorjev in avtomobilov.

Kamnik — Občinski odbor Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev v Kamniku bo jutri, to je v nedeljo, ob 8. uri, organiziral terensko vežbo na Stari grad.

Velesovo — Prostovoljno gasilsko društvo Velesovo slavi v nedeljo 35-letnico obstoja društva. Ob 13.30 uri bo sprejem gostov in društev, ob 14. uri sektorski nastop in povorka pred gasilskim domom, ob 14.30 uri pozdravni govor z opisom zgodovine društva, nato pa podelitev priznanj za dolgoletno službovanje. Po proslavi bo prosta zabava, na kateri bodo igrali »Šenčurski godci«.

Črna — V Črni nad Kamnikom bo tamošnja organizacija Zveze borcev razvila v nedeljo prapor. Slovesna prireditev bo pri Logarju.

Vsakdanja vrsta pred prodajalno tobaka v Kranjski gori. Le na kaj čakajo turisti? Na — dnevno časopisje! Žalostna je ta slika za turistični kraj kot je središče gornjesavske doline.

S sodišča

KAZEN ZA KRAJO

M. F., doma iz okolice Tuzle, je bil lani v neki gostilni v Kranju. Tam je prijel z roko za ramo natakarico, jo privil k sebi, istočasno pa z drugo segel v žep njene delovne halje in ji vzel denarnico, v kateri je imela prbližno 16.000 din gotovine in za približno 4000 din bonov in si vse to prisvojil. — Obdolženec je dejanje zanikal in navajal, da sploh v tem času ni bil v gostilni. Priče pa so povedale nasprotno. Dve priči sta celo obdolženca zalotili, ko je spravljal denar iz denarnice. Denar so našli pri njem ob priliki osebne preiskave. Sodišče ga je obsodilo na 4 mesece zapora, upoštevajoč zlasti kot obtežilno njegovo obnašanje po storitvi kaznivega dejanja.

NEPLAČEVANJE PREŽIVNINE

J. K., doma iz Poljanske doline, ni plačeval preživnine za svojo izven zakona rojeno hčer. Preživnino mu je v mesečnem znesku 2000 din odločilo leta 1959 Okrožno sodišče v Ljubljani. Zaradi neplačevanja preživnine je bil že enkrat v začetku letošnjega leta pogojno kaznovan, vendar ga to ni spametovalo in kljub temu dalje preživnine ni plačeval. Sedaj ga je sodišče obsodilo na dva meseca zapora. Verjetno bo le uvidel, da je bolje, da izpolnjuje svoje dolžnosti.

MALOMARNOST VOZNIKA

J. S., iz Poljanske doline, je dne 4. junija letos upravljal motorno kolo. Nenadoma je pripeljal z dvorišča neke gostilne v Poljanski dolini na glavno cesto, ne da bi se prepričal, če je glavna cesta prosta, razen tega pa je tudi ob samem privozu na glavno cesto zapeljal kar po levi strani ceste. Grobo je kršil cestno prometne predpise in je tudi zaradi tega trčil z motoristom, ki je pripeljal pravilno z nasprotne strani.

Nasprotni motorist je bil tudi ob tej priliki lažje telesno poškodovan. Na glavni obravnavi se je J. S. skušal na vse mogoče načine izogniti krivdi in s tem kazni, vendar so priče, kakor tudi cestno prometna komisija pričali v škodo obtoženca. Upoštevajoč, da so cestno prometne nezgode zelo pogoste in to največ zaradi malomarnosti voznikov, ga je sodišče obsodilo na 1 mesec zapora.

UREJANJE CESTE PODKOREN—RETEČE

Podkoren

Cesta na odseku Podkoren—Reteče do italijanske meje je bila že nekaj let problematična, zlasti pa po uveljavitvi maloobmejnega prometa z Italijo. Ne le, da je bila ozka, bila je tudi slabo vzdrževana. Pred tedni pa so jo začeli preurejati. Trenutno širijo cestišče na celem odseku Podkoren — italijanska meja, ga utrjujejo in pripravljajo za protiprašno obdelavo.

„Rdeči sokoli" se poslavljajo

MARTULJK — Pisali smo že o prihodu belgijskih tabornikov, ki so v okviru zamenjave prispeli na štirinajstdnevno taborjenje v Martuljk. Gostje gorenjskih tabornikov so si v ponedeljek ogledali znamenito Postojnsko jamo, v torek pa so obiskali kranjsko Iskro, kjer so jim po ogledu tovarne priredili sprejem in predvajali film. Za tem sta jih na Okrajnem ljudskem odboru v imenu predsednika sprejeli tovarišici Smilja Gostiševa in Slavica Zirkelbachova. Belgijski taborniki, ki so na taborjenju v Martuljku, so člani mednarodne zveze Rdečih sokolov, kjer so včlanjene tudi ostale napredne mladinske organizacije nekaterih srednjeevropskih in skandinavskih dežel ter Kanade. To so večinoma socialno-demokratske organizacije, ki vzgajajo svoje člane v duhu miru in sožitja med narodi. Zato je tudi njihovo geslo: »OBDAJMO SVET S PRIJATELJSTVOM«, pripomoglo boljšemu sodelovanju z našimi taborniki. — Danes potujejo Rdeči sokoli nazaj v domovino, z njimi pa gredo tudi Gorenjci, ki bodo v Belgiji preživeli del svojih počitnic.

Z

KRANJSKO BRIGADO BO SESTAVLJALA TRETJINA UČENCEV IKŠ »ISKRA«

KRANJ — V torek so se učenci Industrijske šole »Iskra« zbrali v svoji veliki delavnici, kjer jih je obiskal predstavnik ObK LMS Kranj tov. Globočnik. Govorili so o udeležbi učencev v mladinski delovni brigadi, ki bo v avgustu gradila kranjski stadion. V tej brigadi bodo tudi mladinci Srednje ekonomske, Vajeniške in Mlekarski šole iz Kranja. Učenci iz IKŠ so se prijavili v takem številu, da bodo sestavljali tretjino brigade. Tedaj bo na gradbišču tudi brigada celjskih mladincev.

Z

Pred osrednjimi proslavami v Begunjah

OB PETNAJSTLETNICI OSVOBODITVE

Danes se bodo v Begunjah začele osrednje proslave 15-letnice osvoboditve. Taborniki, delavci iz tovarn, organizacije in društva po vsej Gorenjski, v Ljubljani in drugod so se pripravili za udeležbo na tej proslavi. V Begunjah se bomo poklonili vsem žrtvam za svobodo, preganjancem, internirancem, vsem padlim borcem. Hkrati bomo počastili petnajstletnico našega skupnega dela v svobodi; poldrugo desetletje gospodarskega razvoja, graditve tovarn, cest in stanovanj, poldrugo desetletje svobodnega gospodarskega vzpona za boljše življenje naših delovnih ljudi. V spomin vsem tistim, ki so se bojevali, trpeli in umirali za današnjo svobodo in boljše življenje, posvečamo tudi naslednje sestavke.

Ko je šlo za 598 življenj

Iz Begunj se Nemci niso umaknili kar zlepa. Niso pa bili niti pregnani z ognjem. Po trodnevnih pogajanjih se je tam predalo 93 do zob oboroženih esesovcev. Zapustili so močno utrjene bunkerje okrog graščine in se zbrali na dvorišču. Naši so šli v postojanko in naložili dva polna kmečka voza brzostrelk in drugega orožja in razstreliva. Kmalu zatem so se s tem orožjem oborožili osvobojeni zaporniki in iz Drage, z grobov talcev, šli kot risi nad sovražnika.

Štab Kokrškega odreda je bil prejel povelje, naj pošlje pomoč na Štajersko. En bataljon je odšel tja. Zato je odred takrat imel samo dva bataljona in jurišno četo. Kljub temu se je vojaški kader na sestanku odločil, da mora osvoboditi zapornike. To so smatrali za najvažnejšo nalogo. Šlo je za 598 zapornikov, ki bi jih Nemci iz maščevanja pobili in uničili s postojanko vred pred odhodom. Toda z bojevanjem bi prav tako tvegali življenje naših ljudi. Treba je bilo taktike. Namesto odprtega napada na postojanko, ki so ga določili za dan 2. maja, so se zatem odločil za pogajanja, ki so trajala tri dni.

Nemci so bili trdi. Niso se hoteli udati. Sestajali so se v posameznih hišah po Begunjah. Naši so trdili, da imajo razporejene močne vojaške oddelke vse naokrog in skušali dati vtis skrajne brezbrižnosti in lagodnosti. Res pa je bilo, da je poleg zased, ki so branila morebitni vdor sovražnika iz Lesc, Radovljice itd. ostala v Dragi samo še jurišna četa in štab odreda s komandantom Jankom Prezljem na čelu. Počasi so Nemci klonili. Samo komandant postojanke je še vztrajal za boj. Toda eden od članov njihove delegacije se je obvezal, da ga ustreli, če se do določene ure ne preda. Končno se je tudi on vdal.

Toda bil je skrajni čas. Nemci, ki so se bil predali, niso niti vedeli, da jim je prihajalo v pomoč s spodnje strani po dolini na tisoče Nemcev, Vlasovcev, belogardistov in drugih okupatorjevih pripadnikov, ki so se umikali iz Jugoslavije. Naša zaseda je lahko samo trenutno zadržala njihovo pot. Toda šlo je kot zmenjeno — za minute. Naši so bili pravkar odvedli Nemce in vse osvobojene zapornike v Drago. Zadnji zaporniki so morali po poti za vasjo, kajti po cesti so že prihrumeli sovražniki. Tako so naši s spretnostjo in taktiko osvobodili 598 zaprtih talcev, ki jim je grozila smrt prav ob svitu svobode.

Na sliki: »pri Justinu« v Begunjah, kjer so se 2. maja popoldne l. 1945 začela pogajanja med člani štaba Kokrškega odreda in delegacijo nemške posadke v Begunjah.

Naj zvedo otroci...

Ob obisku dr. Janeza Geričarja pred izdajo spominov „Mučeniške Begunje"

V mrzlem jesenskem jutru, ko je vlažna megla silila skozi okna je nekje na dvorišču zabrnel motor. Vozilo se je ustavilo. Koraki okovanih škornjev so odmevali v temo in izginili. Kmalu zatem pa je bilo slišati težke korake nezavezanih čevljev, tope udarce in posamezne vzdihljaje. Znova je zabrnel motor in vse je izginilo v temo. Ko se je zdanilo, ko so se poigravale kapljice rose konec gabrovega listja s prvim jutranjim soncem, takrat so bili trpinčeni že pod zemljo. Njihov odgon iz ječe, njihova pot na dvorišče, prevoz, privezovanje h kolom in streljanje... Vse je požrla tema in megla pod Kamnom.

Sveže jutro ni več našlo ne trpljenja, ne zločina. Našlo je samo še stotine drugih, ki so prav tako izmučeni in nemočni morali čakati za zamreženimi okni isto pot, isto usodo...

Mmogo, mnogo je teh opisov, pripovedovanj in spominov posameznikov, ki so preživeli te grozote, prestali taka mučenja in dočakali svobodo. Toda mnogo takih dogodkov je vzela noč. Mnogo jih je že zabrisal čas poldrugega desetletja, mnogi še danes ostanejo nemi ob spominu na tiste dni, kajti pripovedovati o tem ni lahko.

In vendar. Stvar ne sme v pozabo! Treba je ohraniti čim več! Zanamci naj vedo o tem. Naši otroci, bodoči rod naj zve, kako je bilo včasih, kako težko je bilo izbojevati to, kar imamo danes.

Tako je približno ondan povedal dr. Janez Geričar o zbiranju dokumentacije o Begunjah. Pokazal nam je rokopis, ko smo ga obiskali v Ljubljani, kjer je v službi. Na prvo naslovno stran je napisal: Mučeniške Begunje — Krvava Draga — Dokumentacije. Na 156 tipkanih listih je zbral veliko podrobnosti o grozodejstvih, ki so se dogajala med židovi kaznilnice, v celicah smrti, ob »zaslišavanju«. Mnogo, mnogo je zbranega o dogodkih na tamkajšnjem vrtu, v dolini Draga in po drugih krajih. Mnogo zato, ker teh spisov ni moč čitati kar tako. Včasih je dovolj samo stran, dve in . . . Človek dandanes težko vzdrži ob mislih na tolike grozote.

Letos, ob 15-letnici osvoboditve, pred 20-letnico vstaje, ki bo prihodnje leto, so se organizacije preživelih borcev močno zavzele, da bi načrtno in sistematično zbrale čimveč spominov iz pretekle revolucije. Prav v tem duhu je potekal tudi razgovor z dr. Gerčarjem.

Še nikjer pri nas nimajo tolikšne zbirke o internacijah oziroma zaporih, kjer je bilo toliko gradiva o trpinčenju in uničevanju ljudi. Svojo zbirko bo opremil z ustreznimi slikami in drugimi dokumentacijami. Za izdajo tega gradiva se je že zavzela založba »Borec« v Ljubljani.

Kako je prišel do podatkov?

O tem je dr. Geričar veliko pripovedoval. Pred dobrimi 4 leti je začel. Napisal je vprašalne liste in jih izročil nekaterim, ki so bili v Begunjah zaprti. Ti so mu v svojih odgovorih povedali med drugim tudi druga imena tamkaj ztprtih. Spisek imen se je daljšal, na dan so prihajale še neznane oblike mučenja, dogodki, ki so bili prepuščeni pozabi, ki so odkrivali nove zločine.

Med drugimi je dobil močne vire spominov tudi pri nekaterih ljudeh, ki so v letih grozot v Begunjah bili dokaj blizu, ki so imeli priložnost marsikaj slišati, videti in opazovati.

Med prvimi je dr. Geričar imenoval kmeta Franca Gašperina »pri Pintarju« v Begunjah. Njegova hiša je bila blizu vhoda v kaznilnico. On mu je izročil kol, h kateremu so privezovali žrtve. In kar je še posebno važno, Gašperin je dobil od Nemcev celo 50 slik, ki jih je izročil kot dokumentarno gradivo dr. Geričarju.

Dr. Janez Geričar

Veliko podatkov je zbiratelj dobil tudi pri begunjskem županiku Francu Hitiju in pri dr. Janezu Šarcu, zdravniku v Radovljici. Županik je seveda tudi takrat imel dostop da zapornikov in je z njimi tudi govoril. Dr. Janez Šarc je kot zdravnik hodil dvakrat tedensko v tamkajšnjo kaznilnico in je prav tako videl mnogo, mnogo,kar mu niti ni bilo dovoljeno. Seveda so bile takrat te osebe pod strogim nadzorstvom in za vsak najmanjši prekršek bi bili kaj hitro na vrsti poleg drugih talcev. Pri zbiranju in preverjanju zbranih informacij je dr. Geričar dobil dokajšnjo pomoč prav pri teh ljudeh. Precej podatkov je dobil tudi v Muzeju NOB v Kranju in pri Bizjak Mileni v Kranju. K tej zbirki so prav tako prispevali: Ivan Jan, Franc Konobelj, Franček Saje, Ivanka Mežnar in seveda vsi anketiranci. Še dandanes so morda kje preživeli zaporniki iz Begunj, ki še niso povedali svojih doživetij med tamkajšnjimi židovi. Zato bo tudi vsak njihov prispevek dragocen. Veliko pa je ljudi, ki o takratnih dogodkih ne marajo govoriti, zlasti pa ne pisati o njih. Take, kot je povedal dr. Geričar, je osebno obiskoval in zabeležil samo tisto, kar so mu prizadeti povedali.

Posebno se zavzel za mladino. Tudi ona je dala svoj delež v zaporih. Dr. Geričar je opisal spomine dveh mladincev: Franca in Janka Zupana iz Preserja. Prvemu je bilo 15, drugemu 17 let, ko sta bila zaprta v Begunjah.

Zbirka »mučeniške Begunje« bo vsekakor bogat prispevek k zgodovinskemu gradivu iz NOB, ko bo izšel. Obiskovalci Begunj pa bodo že v nedeljo imeli priložnost videti rokopis v tamkajšnjem muzeju. Naj zvedo otroci...

Točno 15 let je tega...

Tam, kjer se začne Radovljiška dolina vzpenjati v obronke Karavank proti Stolu in Begunjščici, tam, kjer dolino Drage zapirajo razvaline srednjeveškega Lambergarjevega gradu Kamna, nedaleč od Prešernove rojstne vasi Vrbe in komaj dobro uro stran od idiličnega Bleda z mirnim jezerom, tam leži vas, ki jo poznamo iz minule vojne kot kraj mučenja in trpljenja — Begunje.

Okupator je tudi nad upornim slovenskim narodom poizkusil vsa sredstva, da bi ga strl. Ljudi je izseljeval na vse vetrove. Za najnevarnejše je pripravil vrsto koncentracijskih taborišč in ječ, med njimi tudi Begunje — slovenski Auschwitz.

Petnajst let je že minilo od konca vojne in Begunje spet žive svoje mirno, vsakdanje življenje. Toda še zmeraj se nam vsem, kadar obiščemo ta kraj, zvrstijo vsi tisti grozoviti dogodki, spomnimo se vseh stoterih in tisočerih, znanih in neznanih borcev in trpinov, o katerih trpljenju v ječah in koncentracijskih taboriščih stare Jugoslavije danes govore pesmi in verzi, mračni in uporni, kakor so bili časi in ljudje, o katerih nam pripovedujejo.

Za begunjskimi židovi se je v štirih letih zvrstilo 12.096 upornih Slovencev. Med njimi je bila tudi borka za svobodo Slavica Dougan iz Šmarc pri Kamniku, katere trpeča pot je šla še skozi številne druge ječe in taborišča. Kot član prvega rajonskega odbora OF je bila že leta 1943 pahnjena v temne celice begunjskih zaporov. Ponovno je bila odpeljana v Begunje naslednjega leta, ko je bila aretirana kot sekretarka Okrožnega odbora OF. Njihov ilegalec je s kolesom odšel na pot z nalogo, da arhiv Okrožnega odbora prenese iz komendskega rajona na moravško stran. Tedaj je v bližini zagledal kolono Nemcev. Ti ga morda ne bi niti opazili, vendar je zaradi zmedenosti sam opozoril nase. Skočil je s kolesa, odvrgel listine, v katerih je bilo zapisano partizansko ime Douganove — Milka. Po izdaji članice njihovega odbora je bilo Nemcem takoj jasno, za koga gre in 24. maja 1944. leta je bila spet skupno z možem odpeljana v Begunje. V majhni hišici — žarišču upora — kot so jo nazivali, je zapustila 3 otroke: 13-letno hčerko, mnogo mlajšega sina ter rejenko — siroto brez staršev.

7. avgusta je bila s 6 tovarišicami, ki so skupaj delale — med njimi je bila tudi izdajalka — sojena. Dve njeni tovarišici sta bili obsojeni na 12 let zapora, ena na dvajset, druga pa na 8 let. Vest o njeni smrtni obsodbi je bila zadnja. Med poljubi in objemi obsojenih ni kanila niti ena solza. Po petnajstih dneh, polnih čakanja in pomilostitev, je Slavica prvič zajokala. Po 29 dneh trpinčenja in gladu je bila pomiloščena na 20 let ječe. Pet dni pred pomilostitvijo je po naključju govorila z možem, ki ji je povedal veselo novico, da je izpuščen. Kako težke so bile ure za ženo, ko je zvedela, da je bil v zmoti. Odpeljali so ga namreč v zapor v Goričane. Ona pa je bila konec septembra 1944. leta skupno z drugimi prepeljana v jetnišnico v Aichachu. Bilo je lepo nedeljsko jutro. V prazničnem razpoloženju so žene v bavarskih narodnih nošah hodile mimo jetnic, jih pljuvale in obmetavale z najrazličnejšimi psovkami. Ti trenutki ne bodo nikoli pozabljeni. V jetnišnici, kjer so bili zaporniki vseh narodnosti — od političnih kaznjencev do največjih kriminalcev — so v spodnjem kotu temnega prostora razbrale besede: »Svoboda, svoboda zlata, skoraj boš tu!« in vedele so, da so bile pred njimi tu žene iz prvega transporta, ki so ga odpeljali mesec dni prej. Prebujali so se pretepeni in prestradani do nezavesti, s še bolj uporno in dvignjeno glavo in nemalokrat se je oglasila izza židov celo udarna pesem. 44 slovenskih mater in žena je bilo zbranih v tej celici, vse so bile zgled trdne politične povezanosti, hrabrosti in človečnosti.

27. aprila 1945. leta so skozi majhno linico opazile belo zastavo na cerkvi. To je bil znak, da se je mesto vdalo. Za obzidjem se je začul klic radosti in veselja. Pesem »Bratje le k soncu svobode« še nikoli ni odmevala tako lepo.

Od tu je peljala pot v Augsburg, nato pa v Burgau, kjer so Slovenci organizirali brigado ujetih partizanov in izdali prvo številko svojega časopisa. Stanovali so v barakah, skozi katere se je kar curkoma vlivala voda; krompir je bil njihova edina hrana.

Toda kakor noben pravičen boj ni zaman, tako je tudi boj jugoslovanskih komunistov rodil bogate sadove. V najtežjih dnevih so se znali združiti v boj proti fašizmu in iz naroda hlapcev narediti — narod junakov. Tako je tudi Slavica Dougan po dnevih trpljenja in mučenja doživela dan prostosti, ko se je 17. julija 1945, točno 15 let je tega, vrnila domov k svojim najdražjim. Sedaj že pet let živi v Kranju in dela kot referent za invalidske zadeve na OLO Kranj. Bolehna, mirna in skromna kljub nelahkemu delu vztraja, vztraja, tako ko v tistih dneh...

To je le nekaj bežnih spominov iz življenja Douganove, ki, kot nešteto drugih, v taboriščih smrti ni zaman verovala v lepše, sončne dni.

M. F.

„Ne pozabimo..."

Zapiski iz spominske knjige v muzeju talcev Begunjah

»Ne pozabimo mučeništva talcev, trpljenja izgnancev, strahot nemških koncentracijskih taborišč — naše krvave poti za svobodo naše domovine!

Slava preprostim, a velikim ljudem, ki so odšli od nas!«

Tako je kot prvi zapisal v spominsko knjigo v muzeju talcev v Begunjah Slavko Smolej ob otvoritvi v maju letos.

»Ne pozabimo!« Tako so zapisali potem tudi mnogi drugi, ki so bili priča strahot podivjanih esesovcev v begunjskih celicah smrti, v nemških koncentracijskih taboriščih...

Ko sem ondan listal po tisti debeli knjigi in pregledoval zapiske ljudi, ki so pred petnajstimi, sedemnajstimi, osemnajstimi leti bili tu, pa zapiske tistih, ki so bili takrat še otroci, pa šele danes spoznavajo tedanje strahote, sem se odločil, da si jih nekaj izpišem in posredujem vsem — tako pretresljivi so, tako zgovorni, kratki, napisani pogosto z okorno roko delavca, kmeta, otroka... Nekateri so bili preveč pretreseni ob ogledu muzeja, da bi lahko napisali kaj več, pa so samo povedali, da so bili tu in kdaj so bili. Drugi opozarjajo na prestane strahote in opominjajo, da se ne smejo nikdar več ponoviti. Nekateri hvalijo, da je muzej lepo urejen, prepričljiv, najboljše učilo za naš mladi rod, drugi kritizirajo... Tu so zapiski odraslih ljudi, ki so te strahote doživeli, pa tudi tistih, ki jih niso doživeli. Tu so zapiski dijakov, učencev osnovnih šol. Tu pa so tudi zapiski obiskovalcev iz naših bratskih republik, pa tudi zapiski tujih turistov, ki so si ogledali muzej . . .

— Mrtvima za uspomeno, živima za opomenu — da se ovakvo Begunje, kao ni život naših ljudi od 1941 — 1945 nikada više ne ponovi!!!

— Pretresljivo opozorilo na preteklost, obsodba nemškega fašizma in njegove civilizacije, opomin na to, da se podobno nikdar več ne bi ponovilo. Bodimo budni! — Takšna čustva, misli in zaključki se nam vzbujajo pri obisku tega muzeja. (Kolektiv Inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani)

— Tudi moj oče je bil tu in šele zdaj se zavedamo, kolikšno trpljenje so prestali ljudje, preden je prišla zlata svoboda, ki so jo priborili ljudje z mnogo krvi in trpljenja! (Dijakinja Rina Lavš)

— Naj si čimveč mladine ogleda ta muzej, da bi znala ceniti našo svobodo!

— Kepic Polde, bil v Begunjah od 7. 4. 1943 do 17. 8. 1943. Št. Dachau 50.326, št. Mauthausen 37.615. Ob koncu tehtal 43 kg. Tacen 101.

— Kdor je pozabil, naj si ogleda!

— S težkim srcem, čeprav sem mlada, odhajam iz hiše trpljenja, z veliko mržnjo do Nemcev. (Tatjana Jalovec)

— To mora videti vsak Slovenec!

— Kraj groznih spominov opomin vsem, ki prehitro odpuščajo!

— Prokleti Švabi, kaj so naredili iz poštenega slovenskega naroda!

— Bez riječi ostajem pri izlasku iz ove kuće.

— Nemci so grozno mučili slovenski narod! (Otroška pisava)

— Presunjeni in pretreseni smo ob pogledu slik, celic, mučilnic v begunjskih zaporih. Ob obujanju spominov in z živimi predstavami Vašega trpljenja zapuščamo mrtve židove mučilnic. (Osnovna šola Trzin)

— Da... »obupati nikdar, nikoli!« Le s tako zavestjo ste mogli nekdanji mučeniki NOB vztrajati in dati zgled — za dosega zmage nad podivjanimi zvermi, ki so tu gospodarile od 1941 — 1945. — Obiskali in si kot najboljši nazorni pouk — zapomnili za vedno! (Pionirji Osnovne šole Špitalič ObLO Kamnik)

— Špik Peter, borec Koroškega odreda, soudeležen pri

(Nadaljevanje na 7. strani)

OBVEŠČEVALEC

mali oglasi

PRODAM

Motorno kolo 350 ccm, štiritaktno »Sport« prodam ali zamenjam za manjše ali za moped. Naslov v oglasnem oddelku 2734

Prodam Puch Roller 125 ccm. Drašler, Staneta Žagarja 52 2733

Prodam levi zazidljiv štedilnik. Kos Tomaž, Zasip 93 pri Bledu 2736

Najugodnejše prodam odlično ohranjeno **spalnico z vložki in marmorno ploščo,** primerno za spomenik 70×55×5 cm. Ogled od 25. julija dalje, samo popoldne. Naslov v oglasnem oddelku 2737

Prodam kravo s teletom — po izbiri. Mlaka 19 2738

Prodam dobro ohranjen bel **emajliran štedilnik.** Poizve se v Zvirčah 8 2740

Prodam štedilnik Goran kabinet, rabljen 2 meseca. Tome Vladimir, Krožna 3, Kranj-Zlato polje 2741

Prodam motorno kolo Triumpf 250 ccm. Vodopivčeva 13, Kranj 2742

Prodam športni avto BMW. Ogled v nedeljo od 6. do 12. ure. Bencinska črpalka, Tržič 2743

Prodam gajbice ali zamenjam za les. Debeljak, Hrastje 34, Šenčur 2744

Prodam Vespo GS 150 ccm, registrirano. Likozarjeva 11, Primskovo 2745

Prodam avto Topolino stroj C generalno obnovljen, po ugodni ceni. — Ogled pri Kern, taksi, Kranj 2746

Prodam Vespo, registrirano za leto 1960. Naslov v oglasnem oddelku 2747

Prodam enostanovanjsko hišo z gospodarskim poslopjem v bližini Bleda, Cena nizka. Naslov v oglasnem oddelku 2748

Prodam cement, Zbilje 15, Medvode. Vehovar Ivan 2749

Prodam 4000 kg cementa in globok, tapeciran, športni otroški voziček. Jerala Vojteh, Podreča 32. 2750

Prodam NSU-Maks 250 ccm **in Panonio** 250 ccm **ali zamenjam za motor** manjše kubature. Češnjevek 22, ali telefon 319, Kranj 2751

Poceni prodam moped. Jošt Hinko, Naklo 51 2752

Okna za delavnico 150×150, 6 kosov, **prodam.** Čemažar Ivan, Forme 12, Žabnica 2753

Ugodna prilika! Prodam dobro ohranjeno **motorno kolo Puch** 175 ccm, **DKW 175 ccm in osebni avto »Škoda«** 1200 ccm — vse novejši tip. Prebačevo 21, Šenčur 2754

Električni štedilnik EKA, popolnoma nov, **poceni prodam.** Čemažar Ivan, Forme 12, Žabnica 2755

Prodam inventar za špecerijsko trgovino, 2 izložbeni okni in vrata — oboje z roletami. Vse v dobrem stanju. Vogelnik Frančiška, Ljubljanska c. 16, Radovljica. 2756

Lambretto z vetrobranom in prtljažnikom **ugodno prodam.** Naslov v oglasnem oddelku

Prodam suhe hrastove in lipove plohe. Naslov v oglasnem oddelku 2716

Prodam Puch-roller 125 ccm, **moped Colibri,** skoraj nov, **moped TMZ, otroško harmoniko, pletilni stroj, radioaparat in električni gramofon.** Bališ, Vodice 2770

Vespo, dobro ohranjeno, **prodam.** Cena 90.000 dinarjev. Zgornje Duplje 29 2771

Sadno prešo z mlinom ugodno prodam, Smohavc Frančiška, Bohinjska Bistrica 8 2772

Prodam kuhinjsko opremo, kompletno ali posamezno **in rabljen kauč.** Lahovče 2, Cerklje 2773

Prodam dobro ohranjen motor DKW 350 ccm. — Dernič Zdravko, Dovje 39.

KUPIM

Kupim enostanovanjsko hišo v Kranju ali okolici. Lahko je v nedograjenem stanju. Ponudbe poslati v oglasni oddelek 2757

Kupim cca 2 m³ suhih bukovih desk 50 do 60 mm debeline ter 1 m³ hrastovih desk 50 mm debeline. Ažman Karol, mizar, Savska 12, Kranj 2758

Dvosobno komfortno stanovanje v Zagrebu menjam za enako ali večje v Kranju. Ponudbe pošljite v oglasni oddelek pod šifro »Opišite« 2774

RAZNO

50.000 din nagrade dam tistemu, ki mi preskrbi dvosobno stanovanje v Radovljici, Lescah, Bledu ali Kranju. Naslov v oglasnem oddelku 2759

Svojemu ljubemu stričku Jožetu Ostermanu želi prijetno bivanje in veliko veselih dni v lepi domači deželi njegova nečakinja Anina Dolinšek z možem. Enako tudi Mrs. Albini Novak, glavni tajnici slovenske ženske zveze iz Chicaga 2760

Izgubila sem zdravstveno knjižico od Tiskanine do Titovega trga. Prosim vrniti proti nagradi na naslov v oglasnem oddelku 2671

Zamenjam enosobno stanovanje v Stražišču za enako v Stražišču ali blizu Kranja. — Ponudbe oddati v oglasni oddelek 2762

Preklicujem avtobusno vozovnico Naklo—Kranj za mesec julij. Mohorič Marija, Naklo 79 2763

Zamenjam dvosobno stanovanje, lahko podstrešno v Kranju ali okolici. Naslov v oglasnem oddelku 2764

PGD Velesovo slavi 17. julija 35-letnico obstoja društva s proslavo in nato vrtno veselico 2765

Vajenca za torbarsko stroko in šiviljo sprejmem takoj. Jakopin Ivan, Kranj 2766

Avtomoto društvo Šenčur priredi v nedeljo, 17. julija ob praznovanju 10-letnice obstoja **propagandno vožnjo** ob 11.30 uri, ob 13. uri pa **veliko parado** AMD. Po končanem sporedu **bo veselica** na vrtu PGD Šenčur. Igral bo Celjski kvintet z dobrimi znanci — Marjanom Roblekom 2767

Vajenca za mizarsko obrt sprejmem takoj. Jošt Hinko, strojno mizarstvo, Naklo 51 2768

Tovarniška delavka, ki dela na dve izmeni, **gre pomagat** v gospodinjstvo v Kranju. Naslov v oglasnem oddelku 2769

Stanovanjska skupnost Center Kranj razpisuje mesto perice. Nastop službe takoj. Pismene ali ustmene ponudbe sprejema servisna služba stanovanjskih skupnosti, Kranj, Tavčarjeva ulica 45 (vhod iz dvorišča) 2657

V uk sprejmemo vajenko, prednost ima s stanovanjem v Kranju. Trgovina »Koloniale« Prešernova 18, Kranj 2700

Grem za sostanovalko k upokojenki ali gospodinji. Naslov v oglasnem oddelku 2728

Gostilna pri Anzeljcu Trata — Škofja Loka **priredi** v nedeljo, 17. julija ob 16. uri **veliko vrtno veselico.** Vabljeni 2730

Enostanovanjsko hišo ali družinsko stanovanje v Kranju ali bližnji okolici — najraje Primskovo, **kupim.** Ponudbe oddati v oglasni oddelek pod »Vseljivo takoj« 2775

SPORED PROSLAVE V BEGUNJAH OB 15-LETNICI OSVOBODITVE

16. julij — Ob 18. uri
pričetek pohoda odredov predvojaške vzgoje planincev in tabornikov iz vse Gorenjske v smeri Begunj
Ob 18. uri
propagandna vožnja Avto-moto društev Gorenjske s sodelovanjem Ljudske tehnike v Begunje
Ob 19. uri
mitingi v vaseh: Hlebce, Leše, Ljubno in Žirovnica

17. julij — Ob 8. uri
ponazoritev osvoboditve Begunj. Sodelujejo odredi predvojaške vzgoje in enote JLA
Ob 9.30 uri
zbor sodelujočih odredov predvojaške vzgoje, tabornikov, planincev na slavnostnem prostoru
Ob 10. uri
pričetek slavnostnega dela proslave
slavnostni govor
kulturni program
Ob 12. uri
zaključek proslave
obisk grobov talcev v Begunjah in Dragi, ogled muzeja, srečanje internirancev, deportirancev in političnih pripornikov

kino

Jesenice »Radio«: 16. in 17. julija ameriški barvni cin. film **Visoki tujec**

Jesenice »»Pavž«: 16. in 17. julija ameriški barvni film **Dawy Grockett in gusarji**

Bled: 16. julija jugoslovanski barvni film **Gospa ministrica** - predstave ob 18. in 20.30 uri. — 17. julija ameriški barvni film **Zbogom orožje** - predstave ob 10., 15., 18. in 20.30 uri

Radovljica: 16. julija in 17. julija francosko-italijanski film **Evropa po noči** - predstave dne 17. julija ob 16. in 20. uri; francosko madžarski film **Lepotica in cigan** - predstava ob 18. uri

Tržič: 16. in 17. julija ameriški barvni film **Obračun v table rocku**

Škofja Loka: 16. in 17. julija ameriški barvni film **Visoki jahač**

Poljane »Sora«: 16. in 17. julija italijanski film **Krik**

Železniki »Obzorje«: 16. in 17. julija ameriški barvni film **Divja leta**

Kamnik: 16. in 17. julija ruski barvni film **Tihi Don** — III. del

Duplica: 16. in 17. julija francoski cin. film **Tisti, ki mora umreti.**

Kranj »Storžič«: dne 16. julija ameriški barvni film **Nočni prehod** - predstave ob 16., 18. in 20. uri. — Premiera barvnega amer. cin. filma **Slab dan v Black Rocku** - predstava ob 22. uri. - ameriški barvni film **Arrividerci Roma** - matineja ob 10. uri — 17. julija amer. barvni film **Nočni prehod** - predstave ob 15., 17. in 19. uri — ameriški barvni film **Arrivederci Roma** - predstavi ob 10. in 21. uri — ameriški barvni film **Slab dan v Black Rocku** - predstava ob 13. uri — ameriške barvne risanke **Šilja v Afriki** - predstave ob 8.30 uri - matineja

Letni kino »Partizan«: 16. julija ameriški barvni film **Arrivederci Roma** in 17. julija premiera jugoslovanskega filma **Kota 905** - predstave ob 20.30 uri

Stražišče »Svoboda«: 16. julija jugoslov.-italj. barvni film **Beli vrag** - predstave ob 18. in 20.30 uri — 17. julija ameriški barvni film **Arrivederci Roma** - predstave ob 14., 16., 18. in 20. uri

Naklo: 16. julija italijanski barvni film **Rimske zgodbe** - predstava ob 20. uri — 17. julija jugoslov.-italj. film **Beli vrag** - predstave ob 17. in 20. uri.

Cerklje »Krvavec«: 16. julija jugoslovanski film **Kota 905** - predstava ob 20.30 uri — 17. julija italijanski barvni film **Rimske zgodbe** - predstave ob 17. in 20. uri .

Program

praznovanja občinskega praznika občine Bled dne 17. julija

Sobota, 16. julija: ob 19. uri: promenadni koncert godbe na pihala JLA v parku; **ob 21. uri:** Blejska noč na jezeru - velikla razsvetljava (ognjemet z raketami, bengalični ogenj, razsvetljeni čolni, godba itd.)

Nedelja, 17. julija: ob 7. uri: budnica; **ob 9. uri:** otvoritev praznovanja s fanfarami z blejskega gradu; **ob 9. uri:** slavnostna seja ObLO Bled; **ob 9.30:** žalna komemoarcija na pokopališču padlih borcev na Bledu - odhod delegacije v Begunje in položitev venca na grobove talcev.

Ponedeljek, 18. julija: ob 17. uri: promenadni koncert godbe na pihala JLA v parku; **ob 20.30 uri:** večer dalmatinskih narodnih pesmi v Kazini.

Sreda, 20. julija: ob 17. uri: promenadni koncert godbe na pihala JLA v parku; **ob 20.30 uri:** revija jugoslovanskih narodnih plesov in pesmi v Kazini - izvaja SKUD Tine Rožanc iz Ljubljane.

Četrtek, 21. julija: ob 19. uri: sprejem staršev padlih borcev pri predsedniku ObLO Bled; **ob 21. uri:** prižiganje kresov v počastitev Dneva vstaje.

Petek, dne 22. julija ob 7. uri: odhod na obisk v partizanske kraje na področju Rčitnega in Slamnikov; **ob 20.30 uri:** večer poskočnih melodij v Kazini - izvaja kvintet Avsenik s svojimi pevci.

Sobota, 23. julija ob 9. uri: pričetek praznovanja 75-letnice PGD Bled; **ob 18.30 uri:** operativni napad gasilskih enot; **ob 20. uri:** slavnostna seja PGD Bled v gasilskem domu.

Nedelja, 24. julija ob 9.30 uri: slavnostno zborovanje ob 75-letnici PGD Bled in mimohod gasilskih enot; **ob 15. uri:** prosta zabava na vrtu hotela Blegaš.

ObLO Bled

Trg.-gostinsko podjetje **„Delikatesa" Kranj**
sprejme takoj

ŠEFA KUHINJE za hotel »Evropa«
2 NATAKARICI
1 ADMINISTRATORKO z dovršeno administrativno šolo in nekaj prakse
1 DELAVCA za skladiščna in pomožna dela
1 SNAŽILKO

Puškarna Kranj, Savska Loka 20 — Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij

RAZPISUJE

mesto tehničnega vodje

Pogoji: Tehnik s prakso ali absolvent delovodske šole s petletno prakso ali večkratni mojster z 10 letno prakso.
Prijave z opisom zaposlitve pošljite do 23. julija 1960 na upravo podjetja.

URADNI DNEVI

ZA SPREJEMANJE STRANK PRI OLO KRANJ

Svet za notranje zadeve in splošno upravo OLO Kranj je na seji dne 5. VII. 1960 določil naslednje uradne dneve za sprejemanje strank pri organih OLO Kranj:

OB PONEDELJKIH IN PETKIH od 8. do 12. ure,
KATASTRSKI URAD ŠKOFJA LOKA:
OB PONEDELJKIH IN ČETRTKIH od 8. do 12. ure

Ključavničarstvo Kranj

KRANJ — KOROŠKA 17

sprejme takoj večje število **KVALIFICIRANIH IN PRIUČENIH DELAVCEV** za ključavničarska dela in remont tekstilnih strojev.
Delo po enoti proizvoda!
Prošnje vložiti pri Ključavničarstvu Kranj, Koroška c. 17

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri železniški postaji Jesenice razpisuje prosta delovna mesta za

3 skladiščne delavce in 20 premikačev

Prednost pri sprejemu bodo imeli prosilci z lastnim stanovanjem in samski. Prošnje pošljite železniški postaji Jesenice najkasneje do 31. VII. 1960

ČP GORENJSKI TISK KRANJ

zaposli v obratu na Jesenicah
2 vajenca za ročno stavnico

Ponudbe pošljite tajništvu ČP Gorenjski tisk, Kranj ali osebno tovarišu Antonu Blažeju, Jesenice, Obrtniška št. 30

Komisija za razpis mest direktorjev pri ObLO Kranj razpisuje mesto

DIREKTORJA

PODJETJA »GORENJSKA OBLAČILNICA« KRANJ

Ponudniki za razpisano mesto morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:
a) popolna srednja ekonomska izobrazba in petletna praksa na vodilnih mestih v gospodarstvu;
b) nepopolna srednješolska izobrazba in desetletna službena doba;
c) krojaški mojster z desetletno prakso pri vodenju podjetja.
Kandidati naj vložé pismene ponudbe, taksirane s 50 din državne takse, s priloženim življenjepisom, dokazilom o strokovnosti in dosedanji zaposlitvi Komisiji za razpis mest direktorjev pri ObLO Kranj do 2. 8. 1960.

ČASOPISNO PODJETJE GORENJSKI TISK KRANJ
sprejme
v Upravi Glasu Gorenjske
STROJEPISKO
Ponudbe pošljite tajništvu podjetja

Projektivno podjetje v Kranju
sprejme v službo
administrativno moč
Prijave pošljite najkasneje do 25 t. m.

Ob letošnjem občinskem prazniku, ob 15-letnici osvoboditve in k Dnevu vstaje čestitajo vsemu delovnemu ljudstvu občine Bled

Občinski ljudski odbor Bled
Občinski komite ZKS Bled
Občinski odbor SZDL Bled
Občinski odbor ZB NOB Bled
Občinski sindikalni svet Bled
Občinski svet Svobod in prosvetnih društev Bled
Občinski odbor ZRO Bled
Občinski odbor RK Bled
Občinski odbor ZVVI Bled
Občinski komite LMS Bled

in vsi delovni kolektivi industrijskih, obrtnih in ostalih podjetij ter zavodov občine Bled

Henry Moor: Mati z otrokom

V Kranju razstavlja angleški kipar

HENRY MOOR

Danes zvečer ob 18. uri bo v kranjskem Mestnem muzeju odprta razstava angleškega kiparja Henryja Moora. Razstavo prireja s posredovanjem komisije za kulturne zveze z inozemstvom British council iz Londona. Razstava bo mimo vseh dosedanjih v prostorih muzeja vsekakor najpomembnejši kulturni dogodek. Prav zaradi tega je pričakovati, da bo prav ta razstava zabeležila rekorden obisk.

Teden knjige 1960

Iz programa Osrednje knjižnice kranjske občine

Teden knjige občine Kranj se vključuje v praznovanje 900-letnice mesta Kranja in občinskega praznika, obenem pa proslavlja jubilejno leto — 10 let Študijske knjižnice v Kranju.

Slavnostna seja Upravnega odbora Osrednje knjižnice ne bo samo jubilejna: otvorila bo tudi preurejeno čitalnico Študijske knjižnice in Potujočo knjižnico občine Kranj. Obiskovalec Študijske knjižnice ne bo odtlej v skrbeh za študijski prostor v čitalnici, ker bo lahko uporabljal dva prostora: čitalnico za resen študij ter časopisno in informativno čitalnico. Prav tako mu bo olajšano delo zaradi svobodnega pristopa k najrazličnejšim priročnikom, časopisom in revijam. Še večjega pomena je otvoritev Potujoče knjižnice, ki je v resnici prvi resen korak v množično uporabo knjige. Seveda prvih osem knjižnih zbirk v kovčkih, ki bodo v Tednu knjige začele potovati po oddaljenejših krajih občine, ne more pomeniti dokončne ureditve potujočega knjižničarstva. To je le začetek, ki šele v prihodnosti obeta bogatejših uspehov.

Pomembna bo knjižna razstava na Gorenjskem razstavišču. Prikazala bo literarno ustvarjalnost mesta Kranja in okolice v preteklosti in sedanjosti. Zelo malo je bilo sedaj povedanega, kaj je Kranj z okolico prispeval v zakladnico slovenskega leposlovja in znanosti. Obiskovalec bo to lahko v zelo strnjeni obliki spoznal prav na tej knjižni razstavi. Razstavni panoji pa bodo poleg prikazane preteklosti kranjskega knjižničarstva nudili pogled tudi v njegovo prihodnost. Ne samo iz brošure, ki bo prav tako izšla v Tednu knjige, temveč tudi iz razstave si bo mogoče ustvariti podobo kranjskega knjižničarstva čez pet let, in o vsem, kar bo knjižničarstvo v občini moralo postati, če hoče opravljati množično izobraževalno in kulturno vzgojo.

Razstavljeno gradivo bodo spremljali kulturni večeri v Klubu proizvajalcev (Delavski dom v Kranju). Zanimiv bo večer z naslovom — Umetniki iz Kranja pripovedujejo o svojem delu. Ta prvi klubski večer v Kranju bo povsem na sproščen način predstavil delo nekaterih znanih kranjskih umetnikov in poslušalce povedel v svet umetniškega ustvarjanja. Dva kulturna večera s skupnim naslovom — Umetnost Gorenjske v besedi, glasbi in sliki bosta na povsem poljuden način posredovala dosežke vseh treh umetnosti od prvih začetkov do danes. Medtem ko bodo našteti kulturni večeri usmerjeni bolj v estetsko in idejno vrednotenje naše umetnosti, bo zadnji, z naslovom — Kranj in slovenska beseda, literarno-zgodovinski sprehod skozi stoletja.

Bilo bi pomanjkljivo, ko bi ob programu Tedna knjige pozabili na želje mnogih kulturnih delavcev in na namero Osrednje knjižnice, da v Kranju osnuje Klub kulturnih delavcev. Prav kulturni večeri v Tednu knjige so nekak uvod v njegovo delo.

-ec

VI. kamniški zbornik 1960

»Kamniški zbornik« uspešno izpolnjuje nalogo, ki si jo je zadal, namreč da proučuje gospodarsko, kulturno, zgodovinsko, zemljepisno in narodopisno podobo Kamnika in okolice. Razširil je tudi svoje proučevanje na sosednjo domžalsko občino, ki je bila v gospodarskem in kulturnem razvoju vedno tesno povezana s kamniškim področjem, saj sta bili do leta 1952 obe občini z Mengšem in Vodicami združeni v kamniškem okraju s sedežem v Kamniku. Tudi danes ju veže tesno gospodarsko sodelovanje.

Letošnja šesta knjiga Kamniškega zbornika obsega 240 strani zanimivih prispevkov. Stalni sodelavec zbornika dr. Vlado Valenčič objavlja obširno razpravo o kamniškem gospodarstvu v 18. stoletju. V njej osvetljuje stanje obrti v mestu in socialno strukturo kamniškega meščanstva ter njegovo povezanost z zemljiško posestjo. Zanimivi so zlasti podatki o gospodarstvu in finančni upravi ter njenih pomanjkljivostih, pa tudi o finančnih bremenih, ki so težila meščane. Razprava je važen prispevek h graditvi za zgodovino mesta.

Dr. Emilijan Cevc obravnava poznoantični mozaik, ki ga je že leta 1881 neki avstrijski stotnik narisal v svojo popotno risanko v Šmartnem v Tuhinjski dolini. Najdba, ki so jo žal domačini uničili, kaže z drugimi rimskimi najdbami okrog Šmartna in Motnika, da je skozi Tuhinjsko dolino potekala stranska antična prometna žila, še druga stranska pot pa je najbrž šla preko Pšajnovice in Rakitovca do Gradišča, kjer se je priključila na trojansko cesto.

Dr. Emilijan Cevc še opisuje kamniški mestni obrambni jarek, ki so ga odkrili pri kopanju temeljev za novo stavbo Narodne banke. Jarek je bil zgoraj širok 8 m in globok 3 in pol metra, v njem pa so našli srednjeveške keramične črepinje in nekaj živalskih kosti, ki so jih meščani metali v jarek.

Prof. dr. Ciril Jeglič se v »Pogovoru na Krvavcu« zavzema za varstvo planinskega rastlinstva, ki ga ogroža vdor civilizacije v gorski svet po gradnji žičnic. Predlaga ureditev alpinetuma na Krvavcu, ki je bil vsem ljubiteljem prirode znan po čudovitih prizorih pestre flore. Lepo urejen alpinetum na tej važni turistični postojanki bi uspešneje budil smisel za varstvo prirode kot svarilni napisi in pretnje o kaznovanju.

Trije avtorji Franc Drobne, Rajko Pavlovec in Alojz Šerceij so sodelovali pri sestavljanju razprave o problematiki pleistocenskih sedimentov v Lokarjih in Vodicah. Podrobno obravnavajo geologijo kraja in rastlinske ter živalske ostanke v sedimentih.

Prof. Ivan Zika daje kratek prikaz zgodovine kamniške keramike, ki je v drugi polovici preteklega stoletja slovela po svojih lepih in solidnih izdelkih. Zdaj je v okviru tovarne »Svit« omejena na izdelovanje majolik, pepelnikov in raznih spominkarskih okraskov, pa bi kazalo njeno delo še razširiti.

Kar trije prispevki obravnavajo sodobno problematiko v naših tovarnah. Prof. Janez Jerovšek razpravlja o uporabnosti psihologije v industriji. Človekova produktivnost ni odvisna samo od tehnične izpopolnjenosti strojev, marveč v veliki meri od tega, kako se človek na delovnem mestu počuti in kako je urejeno njegovo osebno življenje. Mesto psihologa je pri urejevanju znanstvene organizacije dela in pri sprejemanju nove delovne moči pod geslom »Pravega človeka na pravo mesto«. Teoretična izvajanja prof. Jerovška dopolnjuje obširna razprava industrijskega psihologa Slavka Zagarja. Leto dni industrijske psihologije v gospodarski organizaciji Induplati — Jarše. Na podlagi anket o odnosih v kolektivu spoznamo razpoloženje ljudi v podjetju in problematiko delovne sile. Znani oblikovalec modernega pohištva iz tovarne »Stol« inž. arh. Niko Kralj pa ugotavlja v sestavu »Umetnost - industrija«, da je tujina na področju oblikovanja industrijskih predmetov precej pred nami, vendar pa tudi naša podjetja čedalje bolj spoznavajo oblikovno vrednost uporabnih predmetov. Vzgoja bodočih oblikovalcev nam bo zagotovila napredek tudi v tej smeri.

Na področju gospodarstva sega sestavek univ. prof. inž. Frana Sevnika »Silva«, gozdno in lesno gospodarstvo fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo univerze v Ljubljani. Racionalno gospodarjenje z gozdom in lesom je postalo problem v svetovnem merilu, zato pomeni ustanovitev fakultetnih posestev povezavo študija s prakso in prakse s teorijo. V sestavku spoznamo tudi zgodovino ustanovitve podjetja »Silva« in njegove glavne probleme.

Z literarnega področja je razprava Emila Cesarja o bibliografiji del pesnika Antona Medveda, s čimer dopolnjuje dosedanje sestavke o Medvedu v prejšnjih letnikih Zbornika.

Prof. Ivan Zika se spominja lani umrlega ljudskega pisatelja Antona Stražarja iz Črnega grabna in poudarja njegove zasluge pri zapisovanju starih zgodb iz kamniškega in domžalskega drobiža. V sestavku o kamniškem rojaku Andreju Bernardu Smolnikarju pa objavlja nekaj podatkov iz življenja in delovanja tega družbenega reformatorja, o katerem je Glas Gorenjske leta 1957 priobčil kratek članek izpod peresa publicista Jožeta Zupančiča iz Litije. Prof. Zika je na osnovi dosedaj znanih Smolnikarjevih del in drugih virov sestavil prvi obsežnejši prikaz o Kamničanu Smolnikarju, ki je 32 let deloval v Ameriki, napisal dolgo vrsto knjig in razprav, v katerih je propagiral svojo idejo tisoč letnega miru, ustanavljal socialistične komune po Združenih državah in skušal z besedo in tiskom preprečiti ameriško državljansko vojno. Prvič je tudi v tem sestavku objavil seznam vseh Smolnikarjevih del v nemškem in angleškem jeziku.

Ob koncu se Zbornik spominja še umrlega sodelavca Frana Lipovca.

Zbornik je izdal uredniški odbor, uredil ga je prof. Zvone Verstovšek, z vinjetami in naslovno sliko kamniškega Malega gradu pa oskrbel akad. slikar prof. Tone Žnidaršič.

Med tekstom so tudi reprodukcije umetniških del kamniških slikarjev Homarja, Perka, Maleša, Zelenka in Miheliča.

»SVOBODA« Z JESENIC BO GOSTOVALA

V okviru turističnega tedna, ki ga prireja Turistično društvo v Kropi, bo jeseniška »Svoboda« gostovala s prireditvijo »Izpod očaka Triglava«. Razen recitacij, glasbenih vložkov in folklornih plesov bodo prikazali lepoto naših krajev z 200 barvnimi diapozitivi.

FILMSKE ZANIMIVOSTI

S čim osvajajo filmske igralke

Navadno mislimo, da lahko postanejo samo lepe ženske filmske igralke. Tudi v praksi to do neke mere drži. Lepa ženska laže dobi angažma kot povprečna, da ne govorimo o tem, kako težko uspe na filmu »grda« ženska. Vendar so med filmskimi igralkami in celo začetnicami ženske, ki niso lepe, a osvajajo gledalce. To so nadarjene igralke; njihova kariera je daljša od mnogih lepotic, ki osvajajo s svojo lepoto.

Toda niti lepa ženska ne osvaja samo z lepoto; imeti je treba nekaj več, nekaj posebnega, kar jo loči od množice navadnih lepotic. Če pogledamo seznam filmskih igralk — lepotic, opazimo, da so nam nekatere bolj všeč kot druge, a ne vemo zakaj. Celo tiste lepotice, ki so »popolne«, so nam včasih manj všeč kot nelepe ženske. Če analiziramo njihovo lepoto in vzroke njihove privlačnosti, bomo videli, kje je skrivnost njihovega uspeha.

Brigitte Bardot

PIER ANGELI je vsekakor lepa mlada ženska, ki v prvi vrsti osvaja s svojo lepoto. Je majhna in drobna, saj je visoka 1 55 metra in tehta 45 kilogramov. Torej bi se lahko izgubila poleg Sofije Loren z višino 1,78 m in z raznimi drugimi »kvalitetami«. Toda Pier osvaja predvsem s svojo nežnostjo, odkritim izrazom svojega obraza, posebno pa z velikimi očmi in iskrenim pogledom.

JOAN WOODWORD ni lepa niti dovršeno grajena. Je nadarjena igralka, vendar to ne bi bilo dovolj, da bi osvojila povprečnega gledalca. Iz nje seva nekakšna notranja lepota. Prav ta notranja lepota ji je pomagala bolj kot njen talent, da je osvojila milijone gledalcev.

BRIGITTE BARDOT imajo za eno najlepših igralk. Ko bi analizirali njeno lepoto, bi prišli do zaključka, da sploh ni lepa. Njena lepota je v skladnosti njenega tipa ter v spretnosti, kako pokaže svoje čare. Dokler je BB imela okvir, ki ni pristojal njeni pojavi, (temne lase, frizuro kot druga dekleta itd.) je bila več kot povprečna in verjetno se za njo niti niso obračali moški. Sedaj, ko je ustvarila svoj tip, so se njene pomanjkljivosti spremenile v kvalitete. Njena lepota je sodobna in režiserji pravijo, da je nadarjena; toda nihče ji ne upa dati vloge, kjer bi lahko pokazala svoje kvalitete. Če bo pri tem ostalo, se bo Brigittina kariera hitro končala. Velikokrat je uspela v svojih vlogah, toda niti v eni, s katero bi si zagotovila častno mesto v zgodovini francoskega filma.

JOAN COLLINS je ena najlepših žena filma, toda njen uspeh kot lepotica je mnogo manjši kot so uspehi drugih, na primer Lolobrigide, Marilyn Monroe ali Ave Gardner. Joan je tudi nadarjena igralka, a vendar ni uspela priti med elito filmskih igralk. Njena lepota napravi trenuten vtis, ker Joan nima tistih kvalitet, ki bi jo mogle ločiti od povprečnih lepotic in jo uvrstiti med izredno lepe ženske.

Pod filmskimi reflektorji

GINA ŠE S HUDSONOM

Gina Lollobrigida — v Italiji jo imenujejo kar »Gina Nazionale« — se je preselila v Kanado. Z družino stanuje v Torontu, kjer je kupila hišo. Kljub napovedi, da ne bo več nastopala v filmih, mora izpolniti svoje pogodbe, ki jo vežejo na filmska podjetja. Njen naslednji »komad« ima naslov »Pojdi nag v svet«, nato pa bo skupaj s Tonyjem Curtisom igrala v filmu »Lady L.«. Tretji film, za katerega je že podpisala pogodbo, pa je »Happy end v septembru«, kjer bo Ginin partner mladi in poznani ameriški filmski igralec Rock Hudson.

NE DOLGO TEGA VOJAK — SEDAJ ŽE IGRALEC

Snemanje novega filma, v katerem igra Elvis Presley glavno vlogo, je že v polnem teku. Po dolgih razpravah so mu izbrali tudi soigralko. To je pevka in plesalka Juliet Prowse, ki je v filmu »Can Can« zelo prisrčno odigrala svojo vlogo in presenetila ustvarjalce. V novi vlogi igra Juliet nemško dekle, v katero se Elvis zaljubi kot vojak. (Kot vemo ni še dolgo tega, ko je Elvis nosil vojaško suknjo v Nemčiji.) Film ima naslov »G. I. BLUES«.

LJUBLJENI AVTO

Ko je te dni ameriški filmski igralec Cary Grant z letalom prispel v London, da bi se predstavil občinstvu na svečani premieri njegovega filma »Trava zeleni«, je izjavil, da se tokrat od svojega ljubljenca Rolls Roycea ni ločil »s težkim srcem«, kajti v Londonu ima še en avto iste firme in enake barve kot njegov Rolls Royce v Ameriki. — »Za blago sem natančen, ker bi sicer vedno moral vzeti voz s seboj na pot,« meni on, ki mu je avto nadvse ljub.

STARI IN MLADA

S precejšnjim uspehom snubi Teddy Stauffer v Berlinu mlado Georgio Moll, kajti čez čas bo ta filmski veteran pričel za CCC-Film snemati film »Marina«. Privatno razvija bivši kralj jazza in sedanji hotelir v Mehiki do prikupne Georgije vse prej kot očetovska čustva. Potem, ko je neki berlinski list objavil novico, da se nameravata Teddy in Georgija poročiti, je Teddy dejal: »Če bi se to uresničilo, se mora film imenovati »Georgija« in ne »Marina«. Morda se bo producent Atze Brauner dal še pregovoriti.«

»PRIJETNA ZABAVA«

Sophia Loren pripoveduje o svojem možu Carlu Pontiju tole: »Če je Carlo s svojim športnim avtomobilom na cesti, se najbolj razveseli, ko pred seboj zagleda železniške zapornice, ki se pravkar zapirajo. Tedaj zavpije: »Glavo dol!« in odbrzi pod njimi. Ko po progi nato prihrumi vlak, se veseli kot otrok.« Doslej se je to še vedno dobro končalo.

IVERI

Slava Dukovski v Rimu

V rimski galeriji sodobne umetnosti »Albartro« so te dni odprli razstavo makedonskega slikarja Dukovskega. Mladi umetnik se je v Rimu prvič predstavil tuji publiki. Njegova živa in resnična dela so vzbudila lepo zanimanje, znana umetniška galerija »Obelisco« pa je sklenila odkupiti nekaj njegovih del. Kritiki poudarjajo predvsem originalnost, svežino in plastičnost njegovega slikarstva.

Neznane Pirnatove umetnine

Nedavno tega je dobila Moderna galerija v Ljubljani 22 fotokopij doslej neznanih risb, olj in plastik kiparja in risarja Nikolaja Pirnata. Te drobne umetnine hrani dr. Mario Cordaro (Italija). Med vojno je bil namreč taborišči zdravnik v Gonarsu, kjer je bil l. 1942 interniran tudi pokojni umetnik Pirnat. Dr. Cordaro mu je večkrat prinesel v taborišče risalni papir in druge potrebščine, da je Pirnat lahko delal. V zahvalo mu je naš kipar podaril nekaj teh drobnih umetnin. Nekatere med njimi bodo reproducirane tudi v Pirnatovi monografiji, ki bo vsak čas izšla.

Jugoslovanska proza v ruskih prevodih

V Moskvi sta izšli dve knjigi z naslovom »Povesti in zgodbe jugoslovanskih pisateljev«. V skrbno pripravljenih prevodih znanih prevajalcev, je zastopanih 17 srbskih, 14 slovenskih in 6 makedonskih pisateljev 19. in 20. stoletja.

RADIJSKI IN TELEVIZIJSKI SPORED

od nedelje, 17. julija 1960 do sobote, 23. julija 1960

RTV LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 13., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 15., 22. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30.

Nedelja, 17. julija

6.00 Nedeljski pozdrav
6.05 Dnevni koledar
6.30 Reklame
6.40 Prireditve dneva
6.45 Popevke za jutranjo uro
7.15 Koncert naših pihalnih godb
8.00 Mladinska radijska igra
9.00 Odprimo zbirko Pohorjevih otroških pesmi
9.15 Z vedro glasbo v novi teden
9.45 Koncert za violino in orkester v E-molu
10.10 Še pomnite tovariši . . .
10.30 Pesmi o morju
10.45 Radi jih poslušate
11.30 Horuk od Rakitne do Slovenskih goric
12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I.
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Za našo vas
13.45 Koncert pri vas doma
14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II.
15.15 Reklame
15.30 Radi bi vam postregli s prijetnimi melodijami
16.00 Glasbena sestavljenka
17.00 Sto dvajset minut športa in glasbe
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
20.05 Glasbeni variete
21.00 Športna poročila
21.10 Njihovih imen nismo pozabili — I. oddaja
22.15 Ples ob radijskem sprejemniku
23.10 Koktajl pred polnočjo
23.50 Prijeten počitek

PONEDELJEK, 18. julija

5.00 Dobro jutro
5.05 Vremenska napoved in dnevni koledar
5.25 Nekaj domačih
6.30 Reklame
8.05 Pozdrav z gora
8.20 Počitniško popotovanje od strani do strani
8.35 Odmevi na letošnje mladinske pevske revije
9.00 Od tu in tam
10.10 S sprejemnikom na dopust
11.00 Dve ariji ter intermezzo iz Thomasove opere Mignon
11.15 Naš podlistek — Kašmirska idila
11.35 Violinist Karlo Rupel igra skladbe slovenskih skladateljev
12.00 Slovenske narodne pojeta Darinka Rešek in Janez Jeršinovec
12.15 Kmetijski nasveti — ing. Jelka Hočevar: Viroze na krompirju
12.25 Zabaven opoldanski spored
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Pesmi in plesi tujih narodov
14.00 Glasbene razglednice
14.30 Prireditve dneva
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 Izgubljeni svet — slovenski pesmi poje Mariborski komorni zbor
16.00 Naši popotniki na tujem
16.20 Igra pianist Juri Bukov
16.40 Iz operet in glasbenih revij Richarda Rodgera
17.10 Šoferjem na pot
18.00 Operne melodije
18.40 Kulturni globus
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
20.00 Trikrat deset
20.30 Igrajo Rimski virtuozi
21.00 Carmina burana — scenska kantata
22.15 Iz naših studiov
23.10 Glasba z Elizejskih poljan

TOREK, 19. julija

5.00 Dobro jutro
5.05 Vremenska napoved in dnevni koledar
5.10 Nekaj domačih
6.30 Reklame
8.05 Skladbe za flavto in klarinet
8.30 Iz filmov in glasbenih revij
9.00 Poje Planinski oktet iz Maribora
9.15 Dopoldanski koncert
10.10 Šestdeset minut za ljubitelje zabavne glasbe
11.10 Evropa pleše
11.30 Oddaja za otroke
12.00 Vaški kvintet z Reziko in Sonjo
12.15 Kmetijski nasveti — ing. Milan Simič: Pionirji in mladi zadružniki v gozdarskih akcijah
12.25 Pet pevcev — pet popevk
12.40 Pisani zvoki z Dravskega polja
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Naši pevci v italijanskih operah
14.10 Opoldanski koncert pihalne godbe
14.35 Prireditve dneva
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 Ritem v duru in molu
16.00 Listi iz domače književnosti
16.20 Predstavljamo vam znamenite orkestre
17.10 Razgovor z volivci
17.20 Parada plošč
18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike
18.15 Od plesišča do plesišča
18.50 Človek in zdravje
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
20.00 Poje pevski zbor Džemo Krvavac iz Sarajeva
20.30 Radijska igra — Judenburg
21.17 Concertino za klavir in orkester
21.32 Zvezdni utrinki
22.15 Sara Vaughn, Nat King Cole in Frank Sinatra
22.40 Jazz!
23.10 Iz sodobne madžarske komorne literature

SREDA, 20. julija

5.00 Dobro jutro
5.05 Poročila, vremenska napoved in dnevni koledar
5.25 Nekaj domačih
6.30 Reklame
8.05 Poljski ansambel pesmi in plesov Šlonsk
8.20 Počitniško popotovanje od strani do strani
8.35 S sprejemnikom na dopust
10.10 Ciklus velikih simfonij
10.40 Etude in polke za klavir
11.00 Za vsakogar nekaj zabavne glasbe
11.30 Arije iz Bizetove opere Carmen
12.00 Gorenjski vokalni kvintet
12.15 Kmetijski nasveti — Jožica Dimec: Sadni sokovi
12.25 Trio Dorka Škoberneta
12.40 Otroci pozdravljajo
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Pesmi Jakova Gotovca
13.50 Tri orkestralne rapsodije
14.30 Prireditve dneva
14.35 Izbrali smo za vas
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 Zabavni zbori
16.00 Novost na knjižni polici
16.20 Koncert po željah
17.10 Deset minut iz naše beležnice
17.20 Parada plošč
18.00 Kulturna kronika
18.20 Sonata za flavto, violončelo in klavir
18.45 Radijska univerza
19.00 Obvestila, rekmale in zabavna glasba
20.00 Borut Lesjak z godalnim ansamblom
20.15 La Boheme — opera v štirih dejanjih
22.15 Plesna glasba z vsega sveta
23.10 June Christy in Alan Freed s svojim orkestrom
23.30 Za zapoznele plesalce
23.50 Prijeten počitek

ČETRTEK, 21. julija

5.00 Dobro jutro
5.05 Vremenska napoved in dnevni koledar
5.10 Nekaj domačih
6.30 Reklame
8.05 Mali koncert
8.25 Naši uspehi v preteklem letu
8.55 Melodije iz filma Kralj in jaz
9.20 Majhni zabavni ansambli
9.40 Poje Slovenski oktet
10.10 Od melodije do melodije
11.30 Oddaja za cicibane
12.00 Pesmi iz Šumadije
12.15 Kmetijski nasveti — ing. Tone Zorc: Kako povečujemo pridelke na kočevskih posestvih
12.25 Zabaven opoldanski spored
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Spored popularnih skladb
13.50 Vedri zvoki
14.30 Prireditve dneva
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 Drobne skladbe za violončelo
16.00 »Mi gremo v napad«
16.20 Glasba za razvedrilo
17.10 Petdeset minut turizma in melodij
18.00 Serenada za godalni orkester
18.30 Šport in športniki
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
20.00 Pesem slovenskih brigad
20.30 Radijska igra — Težka ura
21.15 Bela Krajina, simfonična pesnitev
21.27 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe
22.15 Vedri zvoki za predpraznični večer
23.10 Melodije za lahko noč

PETEK, 22. julija

6.00 Budnica
6.05 Vremenska napoved in dnevni koledar
6.30 Reklame
6.40 Prireditve dneva
7.15 Naš jutranji praznični spored
8.00 Mali borci
8.30 »Ti, ki preko polj hitiš . . .«
8.45 Z našimi zabavnimi in narodnimi ansambli na poti
10.10 Zanimiva baraka na ljubljanskem gradu
10.30 Partizanske koračnice
10.40 Lepe melodije
11.00 Svečani koncert ob Dnevu vstaje
12.00 Ansambel in pevci Milana Stanteta
12.15 Zabaven opoldanski spored
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Čestitke in pozdravi za Dan vstaje
14.30 Radi jih poslušate
15.15 Priljubljeni operni prizori s slovenskimi opernimi pevci
15.40 Tudi Kmečka godba ima nove posnetke
16.00 Spet v boju
16.20 Poje moški zbor Srečko Kosovel
16.30 Kaj je novega v naši zabavni glasbi?
17.00 Glas svobodoljubja
18.00 Čudež nad Bistro
18.30 V Hrastniku za rudarski praznik
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
20.00 Zabavni orkester RTV Beograd
20.15 Tedenski zunanjepolitični pregled
20.30 Lepa Vida — baletna glasba
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih
22.15 Zaplešimo z našimi orkestri
23.10 Nočni komorni koncert del slovenskih skladateljev

SOBOTA, 23. julija

5.00 Dobro jutro
5.05 Vremenska napoved in dnevni koledar
5.10 Nekaj domačih
6.30 Reklame
8.05 Fant s trobento — filmska glasba
8.20 Pionirski tednik
8.40 Pet majhnih skladb za klavir
8.55 Ljubljanski komorni zbor
9.15 S sprejemnikom na dopust
10.10 Zvočni mozaik
11.30 Družina in dom
11.40 Plesni orkester Adalbert Luczkowski
12.00 Narodne pesmi iz Bele Krajine
12.15 Kmetijski nasveti — ing. Dušan Terčelj: Važnost proizvodnih kleti
12.25 Zabaven opoldanski spored
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Ansambel Srečka Dražila
13.50 Od arije do arije
14.30 Prireditve dneva
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 Serenada za trobento, klavir in godala ter tolkala
16.00 Na platnu smo videli
16.20 Kopalcem v zabavo
17.10 Parada plošč
18.00 Umetne in narodne pesmi poje Moški komorni zbor iz Celja
18.20 Veliki orkestri — znane melodije
18.45 Okno v svet
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
20.00 »Nageljni na oknih . . .«
20.20 Sobotni mozaik
21.20 Vesela godala
21.40 V ritmu današnjih dni
22.15 Oddaja za naše izseljence
23.10 Zaplešimo še enkrat!

ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSOD

Chessman ni bil kriv?

Zakaj je Chessman molčal - Bandit „Rdeča luč" aretiran - Afera Chessman se nadaljuje

V mestu El Pass (Texas) je bil aretiran človek, ki je trdil, da se piše Mickle K. Ruso in da dela v trgovini za kuhinjsko posodo. Na njegovo ime je v banki naloženo veliko denarja. Toda policija je vedela, da to ni mirni trgovec s posodo, ampak gangster Charles S. Theranova. Ta gangster je zloglasni vlomilec, večkrat aretiran in zaprt. Taki gangsterji so v Ameriki sicer aretirani vsak dan vendar je ta primer izjemen, ker ponovno spravlja na dan vprašanje Caryla Chessmana.

Znano je, da je Chessman pred svojo usmrtitvijo izjavil: »Jaz nisem bandit Rdeča luč!« Chessman je bil obsojen na smrt, ker je razen drugih zločinov (za katere ne bi bil obsojen na smrt), baje izvršil dva ropa s posilstvi. Dve ženski, ki se jima je to zgodilo, sta v Chessmanu prepoznali napadalca. Ta bandit je iskal mesta, kjer so se shajali zaljubljenci. Na svojem avtomobilu je imel pritrjeno rdečo luč, kot jo imajo policijski avtomobili. Chessman se je 12 let branil »naslova« Rdeča luč in pri tem trdil, da ve, komu pripada ta naslov; vendar ni nikoli povedal imena, čeprav mu je šlo za glavo. Vedno je odgovarjal, da ne bi živel dolgo, če bi povedal ime in bi bil izpuščen na svobodo; ameriško podzemlje bi se mu maščevalo. Povedal je novinarjem, da imajo njegovi branilci ime in dokaze o pravem banditu Rdeči luči, a niso pooblaščeni, da to izkoristijo v Chessmanovo korist. Policija je torej vedela, kdo je bandit Rdeča luč, vendar ga ni našla.

Neka verzija o banditu Rdeča luč pravi, da je bil Chessman napoti neki gangsterski skupini in ta mu je vsilila ime Rdeča luč.

Nekaj dni po smrti Chessmana so odkrili, da je njegova 17 let stara hčerka v rokah bandita Rdeča luč; bal se je, da bi mu jo gangster ubil, če bi izdal njegovo ime. To je Charles S. Theranova. Ta je odgovoren za zločine, ki so bremenili Chessmana.

Chauyl Chessman

Aretacija Theranova mora pojasniti, kdo je pravi bandit Rdeča luč. V vsem tem igra veliko vlogo tudi politični moment. Znano je, da je večji del kalifornijske javnosti bil proti pomilostitvi Chessmana. Demokrati so se bali, da bi se politične pozicije njihove stranke oslabile, če bi bil pomiloščen. Menijo, da se nasprotna stranka zanima, da bi kompromitirala demokratsko stranko s tem, če bi bila dokazala Chessmanovo nedolžnost.

Vsi dokazi govore proti Theranovu. To vprašanje rešujejo tudi v kalifornijskem parlamentu. Primer Chessman se nadaljuje . . .

Križanka

Vodoravno: 1. stari izraelski kralj, znan po svoji modrosti in pravičnosti, 8. kraj v Hrvaškem Zagorju, znan po najdišču pračloveka, 9. pritrdilnica, 10. učitelj naravoslovja, 11. predpona, ki označuje veliko starost, 12. vrsta orodja (množina), 14. arabski žrebec, 16. mineralna voda, 18. kamen za tlakovanje cest.

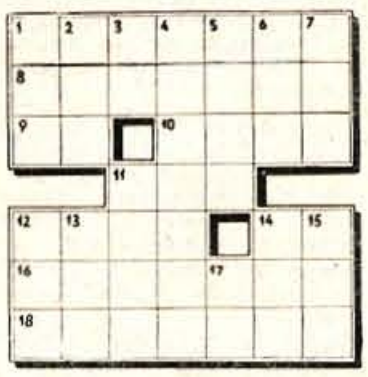

Navpično: 1. kratica za nekdanjo KPJ, 2. naplačilo, 3. nota iz solmizacije, 4. igra, v kateri pojejo in govorijo, 5. naslovni junak jugoslovanskega filma, 6. osebni zaimek, 7. nikalnica, 11. načrt, 12. medmet, 13. vrsta zemlje, 14. ljubkovalna oblika ženskega imena, 15. kradljivec, 17. romanski spolnik.

Proces v Frankfurtu

Sodba še ta teden

Proces proti frankfurtskemu trgovskemu potniku Heinzu Pohlmannu, ki naj bi bil ubil znamenito nemško prostitutko Rosemarie Nitribitt, je končan. V petek je imel besedo tožilec. V svojem govoru je poudaril, da je Heinz Pohlmann — ne glede na to, da je ovrgel nekatere argumente obtožbe — vendarle edini možni morilec Rosemarie Nitribitt. Tožilec je za obtoženega zahteval najhujšo kazen — v Zahodni Nemčiji je smrtna kazen odpravljena — doživljenjsko ječo. Tožilec je na koncu pripomnil, da bi ne zahteval tako visoke kazni, če ne bi bil prepričan v obtoženčevo krivdo.

V soboto sta nato govorila še oba Pohlmannova zagovornika, ki sta izpodbijala vsako točko obtožbe posebej. Za svojega klienta sta zahtevala oprostitev.

Sodba v tem največjem kriminalnem procesu v Zahodni Nemčiji po vojni bo verjetno izrečena še ta teden.

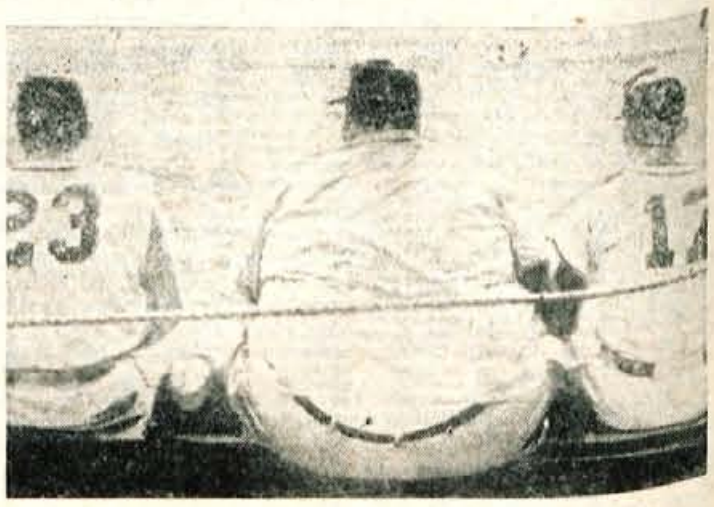

TRENER TEŽKE KATEGORIJE

Človek zajetnih dimenzij na sredini slike je sicer zelo okreten in elastičen. Že več let je profesionalni trener neke ekipe igralcev baseballa v Ameriki. Trener je zelo znan in ga vabijo v razne klube, toda ta pravi, da bo ostal zvest svoji ekipi, ki ni pod njegovim vodstvom izgubila skoro nobene tekme.

„Ne pozabimo...“

(Nadaljevanje s 3. strani)

osvoboditvi taborišča v Begunjah.

— Le zakaj ste preuredili celice v hotelske sobe!? Leta 1941 (maja) so bile te podzemeljske celice vse bolj grozotne, cementna tla, nekaj slame...

— V teh zaporih oziroma bunkarjih so bili samo naši pošteni ljudje. Ni pravilno, da ste v bunkerje dali slike izdajalcev in gestapovcev, ker v bunkerjih zanje ni mesta. Namestiti bi jih morali v hodnik, ker so tam oni počenjali svinjarije. Dobro mi je znano, da v bunkerje oni niso hodili. Izdajalce ven iz bunkerjev! V bunkerje namestite slike zapornikov - talcev in onih, ki so odšli v taborišča! (Mihovec Miro, Sutna 20, Žabnica)

— Videli smo i živo se posjetili, šta je nacizam. Ovo nas napaja, da još odlučnije čuvamo tekovine naše slavne revolucije.

— Naši člani so si s solzami ogledovali strašne prizore iz časa druge vojne. (Člani invalidske organizacije iz Ljubljane)

— Jereb Ivan, bil zaprt tukaj 1944. leta, oktober, november.

— Človek ostane brez besed pred izrazi podivjanosti predstavnikov »višje rase«.

— Po petnajstih letih sem se s premnogimi najžalostnejšimi spomini vrnila v kraj grozot, ki sem jih skupno z mamo morala preživeti v tretji celici. (Kocbek Zorka, učiteljica Dvorjane)

Zbral A. Triler

Ali znate oceniti svoje otroke

Otroci so, tako kot odrasli, na različnih inteligenčnih stopnjah. To prav lahko ugotovimo, če primerjamo otroke istih starosti med seboj. Če preberemo skupini sedemletnih otrok sto besed, bodo nekateri otroci razumeli 25 besed, drugi 18, tretji 15 itd. Dobili bi povprečje 20 besed. Na podobne načine so ugotovljene inteligenčne mere za otroke vseh starosti. Triletni otrok bi moral znati: pokazati, kje ima usta, nos, oči, lase; prepoznati ključ, denar, svinčnik, vilice; vedeti ali je deček ali deklica, vedeti za svoj priimek, ponavljati kratke stavke s šestimi besedami. — Medtem pa mora štiriletni otrok razlikovati kocko od kroga, prešteti štiri predmete in odgovarjati na vprašanja: Kaj naredimo, ko smo zaspani?, ko nam je hladno, kadar smo lačni? Znal naj bi prerisati kocko in ponavljati stavke osmih do desetih besed.

Zelo zanesljivi pokazatelji otrokove inteligence so njegove risbice. Normalni otrok treh in pol let zna zaključiti krog. Če naredi to že pri treh letih, je zelo inteligenten. S 4 leti more otrok narisati zaprto figuro s štirimi ogli. Otroci od 4 do 5 let rišejo hiše z enostavnimi okni in vrati, ki nikoli niso na sredini.

Vendar se inteligenca otrok kaže v najrazličnejših oblikah in se na en sam znak nikdar ne smemo zanesti. Prav tako pa ne obupujmo, če naš otrok zaostaja za vrstniki, ker je to neredko prehodni pojav. Starši delajo pogosto velike napake, ko precenjujejo svoje otroke. Če želimo, da se bo naš otrok normalno razvijal, glejmo normalno na njegove sposobnosti; ne pridajajmo jim več, a tudi ne manj pozornosti, kot jo zaslužijo.

Na vsako od naslednjih ugotovitev so možni trije odgovori. Dobro premislite in odločite se za najboljšega.

Če petletna deklica pravilno poje neko pesem, ali si mislite:

— bo pevka ali pianistka.

— Dobro bi bilo razvijati njene glasbene sposobnosti, veliko naj poje, posluša glasbo, uči naj se klavir.

— Ima posluh, če bo imela še naprej tako rada glasbo, se bo učila klavir.

Če se sedemletni otrok rad igra s strojčki, ali si mislite:

— bo mehanik.

— Kupujmo mu mehanične igrače, da mu vzbudimo še večje zanimanje.

— Danes se zanima za mehaniko, jutri bo prešel na svinčene vojake, a drugo leto na Karla Maya.

Če se osemletna hčerka rada igra učiteljico, ali si mislite:

— učiteljica bo.

— Dobro bi bilo, da ji kupimo šolsko tablo, ravnilo, knjige, da ji še bolj povečamo voljo za ta poklic.

— Naša hčerka rada zapoveduje, ali preden bo učiteljica, mora biti najprej dobra učenka.

Če je vaš desetletni sin prvi pri telovadbi, si morda mislite:

— olimpijski prvak bo.

— V prihodnje naj ves svoj prosti čas posveti telovadnim vajam.

— Naš sin se še razvija in prezgodaj je misliti na neko športno bodočnost.

V desetih minutah

Poletje je čas, ko se gospodinje ne želijo dolgo zadrževati v kuhinji, zato neredko, posebno za večerjo postrežejo družinskim članom z raznimi solatami, ki so hitro pripravljene, njihov osvežujoči okus pa je za tople poletne dni nadvse primeren. Da ne postanejo jedilniki preenolični, vam bodo mogoče dobrodošli naslednji recepti. Enostlavni, ne predragi, pa vseeno lahko vnesejo male novosti na jedilno mizo.

Cvetača

Mlade glavice cvetače skuhate v vreli, slani vodi, ki jim po možnosti dodajte tudi za oreh masla. Cvetača naj se v vodi ohladi, da ostane bela. Hladno razstavite na posamezne rožice in jih lepo porazdelite po plitvem krožniku. Prelijte z mešanico olja, naribanih rumenjakov,trdo kuhanih jajc, kisa, soli, popra in sesekljanega zelenega peteršilja.

Krompirjeva solata s hrenovkami

Kuhane in na koleščke razrezane hrenovke zmešajte v dobro začinjeno solato iz še neohlajenega krompirlja. Ta jed je zelo hranljiva, pripravi se lahko tudi precej časa pred serviranjem, ker je prav dobra hladna, topla ali mlačna.

Paradižnik

Paradižnik spustite za dve ali tri sekunde v vrelo vodo. Kožico za tem brez težav odstranite. Paradižnik razrežite na lepe kolobarje. Ko jih začinite, dodajte na vsakega še kupček na olju pražene sesekljane čebule, ki jo po želji popoprate.

Rdeči korenček

Utegne vam biti všeč ameriški način pripravljanja. Poskulite! — Nariban rdeč korenček neznatno potresite s sladkorjem in pokapajte z limoninim sokom.

Dunajska jajčna solata

Olupljena, trdo kuhana jajca zrežite na kocke. Nato pripravite navadno mešanico olja, kisa, soli in popra ter dodajte večjo količino gorčice. Vse to zmešajte z jajci in servirajte na krožniku preko listov zelene solate.

Obleke iz črtastega blaga so obdržale svojo mikavnost in prav letošnji modni ustvarjalci so jim dali zelo vidno mesto in prednost pred mnogobarvnimi pisanimi vzorci

Kaj je novega po naših trgovinah

Torbica za drobiž

Kdo se še ni jezil zaradi raztresenega drobiža. Radi bi ga imeli čimbolj pri roki, a vedno smo v nevarnosti, da se nam raztrese prav takrat, ko bomo to najmanj pričakovali. Sedaj lahko kupimo v trgovini majhno torbico, ki se odpira zelo originalno in nadvsem preprosto — samo z dvema prstoma se stisne. Cena je 270 din.

Škatlica za šivanke

Če imamo danes veliko šivank, ni nikjer rečeno, da bomo z njimi preskrbljeni tudi prihodnji teden. Le kaj se še laže izgubi, kot majhna, tanka šivanka. Toda tudi temu se da odpomoči. Kupimo lahko lično okroglo škatlico, ki ima več predalov, v katerih so lepo sortirane šivanke po velikosti. Škatlico iz plastične mase s šivankami lahko dobimo za 200 din.

Jej že vendar!

Neki ameriški oče poroča o svojih pedagoških izkustvih

Naš sin Kerry — nekoč prav mikaven otrok — je kazal svojo nenaklonjenost proti vsem užitnim stvarem po vrsti tako, da je napolnjen krožnik privzdignil za štirideset stopinj. Najtežje pri vsem je bilo to, da je bil on z uspehom svojega poizkusa nadvse zadovoljen. Njegovi starši so mu dali razumeti, da kaj takega ne bi bilo pametno ponavljati. Po desetih nadaljnih poizkusih in njim ustrezajočih klofutah, je Kerry poiskal nov način v vrsti svojih napadov proti prehrani. Sedel je negibno za mizo in srepo opazoval svoj krožnik. Moja žena in jaz sva poizkušala s staromodno psihologijo: dobesedno vrgla sva se lačna nad jed, mlaskala od zadovoljstva, govorila aaaah, kako dobro itd. Kerry naju je samo gledal in se pri tem zmrdoval. Za tem, ko smo zavračano hrano že dva tedna spravljali v hladilnik in nato skrivaj metali v vedro za odpadke, je žena predlagala, da poizkusiva s spodbudnimi besedami. »Pojej vse s krožnika, ti majhni čmrlj,« sem prijazno zabrundal. Presenečen zaradi prvih prijaznih besed, ki jih je slišal pri jedi v zadnjih mesecih, je Kerry vzel krompir na vilice. Zadrževala sva dih. Vilice so krenile in se počasi približevale ustom, omahovale nekaj časa in nato razsule majhne koščke krompirja po vsej mizi. Ko je to tretjič poizkušal, sem mu jih naložil po zadnji plati.

Nato je prešla moja žena na prisilno hranjenje. Po treh žlicah se je temu odrekla, ker so medtem njene goleni že pomodrele. Ko sem prišel sam na vrsto, sem se potuhnjeno približal svojemu potomcu: »Bodi dober fant in pojej vse s krožnika,« sem ga prijateljsko pregovarjal, »potem ti bom povedal povestico.«

»Ti, s tvojimi neumnimi povesticami,« se mi je porogal.

Sedaj sva prišla na dan s težko artilerijo: »Bi Kerry želel mogoče izvrstno torto ali sladko palčico? Bi imel morda rajši pravi, veliki, tovorni avtomobil za rojstni dan? Ali bi se šel rajši ven igrat? Ali ne želi postati velik, močan deček...? Kerry je odposlal svojo jed na tla.

Popolnoma obupan sem kupil dr. Spockovo knjigo o vzgoji otrok. Z ženo sva vtaknila nosove prav v vsako poglavje. Po napotkih iz knjige dr. Spocka sva storila vse, da bi povrnila Kerryju apetit. V resnici je bil on pohlèven, majhen angel, a midva nervozna telebanasta neumneža. Bila sva že tako daleč, da bi sprejela vsak nasvet in spet sva se odločila, da poizkusiva z dr. Spockom.

»Ena od metod često dela čudeže,« je pisal dr. Spock, »in je v tem, da damo otroka v postelio in mu tja prinesemo jed.« Kerry naju je sumljivo opazoval, ko sva z ljubko pripravljeno jedjo prišla k postelji. Tu je dr. Spock svetoval, da naj pustimo otroka samega, da bi mogel v miru použiti svojo hrano, zato sva se vrnila v kuhinjo. Zaskrbljeno sva jedla svojo malico. Nervirala naju je sumljiva tišina na bojnem polju. Končno sva vstopila — krožnik je bil prazen, toda to kar bomo takoj zvedeli, je izdajalo isto tudi za Kerryjev želodec. Moja žena je namreč uporabila ves dan, da je počistila sobo.

Nekoliko razočarana sva se zopet obrnila na dr. Spocka. Naslednje poglavje je vsebovalo predlog, otroku dati vse, kar si utegne njegovo malo srce poželeti in kolikor si poželi. Ta nenavadni poizkus je opravičevala teorija, da mati narava vse najbolje ve in vodi otroka, da si pravilno izbira. Kerryjeva malica je vsebovala: tablico čokolade, tri lončke malinovega želeja in šest banan. Temu je sledil obisk zdravnika in račun za dva dolarja.

Dr. Spocku sva dala še zadnjo možnost. Na strani 350 je nekam pozno svetoval: »Ne silite otroka jesti!« Kerry je torej verjetno samo zato vse odklanjal, ker smo ga bili pripravljeni siliti.

Sedaj smo ga morali prepričati, da bi nam napravil veliko veselja, če bi od lakote umrl. Rekli smo mu tudi, da gre lahko vsak čas od mize in, da mu ni treba jesti. Od veselja je skoraj prevrnil mizo. Tako je šlo dva tedna, nato smo vrgli dr. Spocka skozi okno in posadili Kerryja na njegov prostor. »Jej svojo večerjo, ti ušivec,« sem vpil nanj, »ali...!«

Končno je moja žena nekega večera rekla: »Veš kaj? Sedaj mi je pa že vsega dovolj, pa četudi ta otrok ne poje niti žlice več.

Naredil sem prijazen naklep.

Prvič, odkar nam je Kerry napovedal jedilno vojno, sva se pri mizi spet prisrčno smejala. Na veliko začudenje najinega sina, sva ga enostavno ignorirala.

»Hej,« je vpil, »vidva sta pozabila reči: pojej vse s krožnika!«

»Pojdi in vtakni svojo glavo v vedro z vodo!« sem mu prijazno odvrnil.

»Mislim, da bi poiskusila z novo frizuro,« je rekla moja žena.

Ves rdeč od jeze je Kerry cepetal na svojem stolu. »Dajte mi mojo jed,« je rjovel, »ali vama vržem svojega slona v glavo.«

In sedaj, ko so ti temni časi za nami, mi pojé ta otrok vse, kar vidi, jaz pa včasih hrepenim po dobrih starih časih.

DONALD HONIG

Človek na nebotičniku

Gledal je množico, ki se je zbirala na pločniku. Vse več jih je bilo in že so začeli zapirati tudi cesto. Promet se je ustavil. Toda vse to se je iz šestindvajsetega nadstropja nebotičnika, kjer je stal on, videlo zelo majhno.

Tedaj je opazil zaprepaščene obraze, ki so gledali skozi okna nedaleč od njega. Najprej je opazil hotelskega slugo, nato liftboja, ki se je sklanjal skozi okno, da bi videl, kaj se dogaja. Trenutek pozneje se je prikazala glava pomočnika direktorja, a na koncu tudi direktorjev debeli obraz.

— Skočil bom.

— Skočili boste? Dell?

— Da.

— Kdo pa ste vi?

— Kaj delate tu? — je vprašal direktor.

— Charles Adams... Umaknite se!

Napušč je bil širok okoli 45 centimetrov. Stal je med dvema oknoma, tako da se ga nihče ni mogel dotakniti. S hrbtom se je upri v zid in bleščeče popoldansko sonce mu je obsijalo obraz. Nosil je zmečkano belo srajco. Bil je podoben človeku, ki se pripravlja, da odide na morišče.

Novi obrazi so se pojavili na oknih: neki zdravnik, hotelski uslužbenci in nazadnje še neki duhovnik. Tiho so mu prigovarjali. Obračali so se nanj z »gospod Adams«.

— Zakaj ne vstopite in nam vse lepo ne obrazložite? — ga je vprašal duhovnik.

— Nimam kaj pojasniti!

— Želite, da vam morda pomagamo priti do okna?

— Če samo poskusite priti do sem, bom skočil, je dejal Adams.

— Kako naj vam sicer pomagamo?

— Nobene pomoči ne iščem!

Tedaj je pokukal skozi okno tudi policaj, ki je uravnaval promet pred hotelom.

— Hej, prijatelj, je dejal policaj, poklicali so me semkaj. Pravijo, da hoče tu neki fant napraviti samomor. Ti menda to ne misliš resno?

— Nasprotno, mislim zelo resno!

— Zakaj?

— Ugajajo mi takele scene z množico gledalcev.

— Ti imaš pa smisel za humor, de policaj. — To mi ugaja. Govoreč to, se je močno sklonil skozi okno. — Hočeš morda cigareto?

— Ne, — je odvrnil Adams in pri tem prezirljivo gledal policaja.

Ta je izvlekel cigareto, jo prižgal in puhnil dim v sončno svetlobo. — Krasen dan, mar ne?

— Za smrt odličen, mu je odvrnil Adams.

— Črnogled si prijatelj, da na tak dan pomišljaš na smrt. Imaš družino?

— Ne. Pa ti?

— Imel sem ženo.

— Jaz pa ne.

— To ni dobro.

— Ni, — je potrdil Adams.

Toda do nedavnega, je razmišljal, je imel družino. Ko je včeraj odhajal z doma, mu je žena rekla, ko je bil na pragu: »Zbogom.« Ni ga poljubila; njun zakon je bil že davno brez poljubov. Toda ona je bila še vedno njegova žena, on jo je imel rad tedaj in vedno. Nikoli ne bi pristal na ločitev, čeprav mu je dejala, da ga bo morda zapustila. Ko se je popoldne vrnil domov, žene ni več našel. Samo prazno stekleničko za uspavalne tablete in njeno truplo, ki je ležalo na kavču.

Košček papirja na blazini mu je povedal vse. Bilo je neumno in grobo. Spomnila je Steva, ker je vedela, da on to ve; to je vedel že več mesecev. Poznal ga sicer ni. Toda nekoč je videl ženo z nekim nepoznanim človekom v bližnjem nočnem lokalu in ko jo je doma vprašal, če je bil to Steve, mu je odkrito dejala: da. Nikdar mu ni ničesar prikrivala. Že zdavnaj prej mu je dejala, da je konec z njunim zakonom, toda od tega večera je odkrito govorila, da se shaja s Stevom.

Toda pred nedavnim se ji je Steve začel izmikati. Včeraj pa ji je dejal, da se ne želi več sestati z njo. Tega ni mogla preživeti.

(Nadaljevanje in konec prihodnjič)

Na novem kranjskem športnem stadionu bodo že letos prva srečanja

Jutri v Škofji Loki

Najboljši slovenski dirkači na startu

Člani avto-moto društva v Škofji Loki bodo jutri že desetič preizkusili svoje organizacijske sposobnosti, ko bodo izvedli dirke za prvenstvo Slovenije. Dirke so bile organizirane osemkrat v meddruštvenem obsegu na progi, ki je potekala po mestnih ulicah. Ker pa ta proga nikakor ni ustrezala hitrostnim zmogljivostim motorjev, so lani izbrali novo progo, ki se je že na prvi preizkušnji odlično uveljavila. Dosežena je bila tudi največja hitrost na dosedanjih dirkah za republiško prvenstvo, tako da je proga kmalu zaslovela kot najboljša v Sloveniji. Edo Delorenzo, lanski zmagovalec je prevozil najhitrejši krog s povprečno hitrostjo 99,6, letos pa pričakujejo, da bo uspelo ta rekord porušiti, saj bodo na startu vsi najhitrejši slovenski dirkači.

Po prvi dirki za republiško prvenstvo, ki je bila v Velenju, vodijo v posameznih disciplinah: mopedi — Glešič (Nova Gorica) 9 točk, motorji do 125 ccm — Oblak (Ljubljana) 9, motorji do 175 ccm — Prstec (Maribor) 8, motorji do 250 ccm — Pintar (Koper) 9, motorji nad 250 ccm — Delorenzo (Ljubljana) 8, prikolice do 1200 ccm — Miletič - Zalar (Velenje) 9, avtomobili do 750 ccm — Lukanc (Tržič) 9.

V posameznih dirkah točkujejo mesta od 1. do 6. z 8, 6, 4, 3, 2 in 1 točko. Za najboljši krog v posameznih kategorijah dobe tekmovalci še po 1 točko. Start v vseh kategorijah bo skupen z ugaslimi motorji. Tekmovalci bodo razporejeni tam po doseženih uspehih na uradnem treningu, ki bo v soboto ob 17. uri, medtem ko je pričetek samega tekmovanja v nedeljo ob 15. uri.

Priložnostni poštni žig v Kranju

Poštna uprava je dovolila, da bo ob priložnosti državnega prvenstva v speedwayu uporabljala ekspozitura pošte Kranj 3 priložnostni poštni žig. Pošta bo poslovala 31. julija na prireditvenem prostoru.

Filatelistično društvo PTT Slovenija v Ljubljani bo izdalo spominski ovitek št. 22. Ovitki bodo frankirani z 20 dinarsko znamko iz serije Olimpiada 1960.

Te dni po svetu

PREDSEDNIK TITO SPREJEL CHURCHILLA

Bivši predsednik britanske vlade Winston Churchill je prispel v sredo dopoldne z jahto »Christina« v Split, ki se je zasidrala pred splitsko luko. — Z njim je prispela tudi njegova soproga. Bivši britanski ministrski predsednik si bo v Jugoslaviji ogledal nekatere zgodovinske znamenitosti glavnega mesta Dalmacije in ostalih krajev v naši domovini. Bivšega ministrskega predsednika Churchilla je sprejel tudi predsednik republike Tito.

KANDIDAT JE JOHN KENNEDY

Senator Kennedy je bil izvoljen v torek zvečer za kandidata demokratske stranke na volitvah predsednika ZDA. — Kennedy je prejel 806 glasov, za njim pa so bili Johnson (409), Symington (86), Stevenson (79,5), ostali kandidati pa so dobili 140 glasov.

PERU ZAHTEVA SESTANEK S KUBO

Kakor je bilo objavljeno, je perujska vlada zahtevala sestanek ministrov za zunanje zadeve ameriških držav zaradi proučitve problema Kube. O tej zahtevi mora še sklepati Svet Organizacije ameriških držav, ki se bo sestal danes.

ATENTAT NA KIŠIJA

Policija je uradno sporočila, da je prišlo do atentata na japonskega ministrskega predsednika Nobosuke Kišija. Kiši je bil zaboden z nožem pred svojo rezidenco po kongresu liberalno-demokratske stranke, na kateri je bil za njegovega naslednika na položaju predsednika stranke izvoljen trgovinski minister Hajato Ikeda. Premiera Kišija so prepeljali v bolnišnico in zaradi hude izgube krvi je v nezavesti. Atentatorja so aretirali.

Kiši je v četrtek odstopil s položaja predsednika vladajoče japonske liberalno-demokratske stranke. — Strankini delegati, zbrani na kongresu v Tokiu, so odstop takoj sprejeli.

ČOMBE PROTI ČETAM ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV

Moir Čombe, predsednik vlade pokrajine Katange je izjavil, da ne bo dovolil nastanitve sil OZN v tej pokrajini. Čombe je dodal, da je v pismu generalnemu sekretarju OZN protestiral proti sklepu Varnostnega sveta, da se v Kongo pošljejo sile OZN, in zahtevi, da se umaknejo belgijske čete.

KONGO PREKINIL ODNOSE

V Bruslju so uradno objavili, da je predsednik vlade republike Kongo Patrice Lumumba, obvestil danes z noto belgijsko vlado o prekinitvi odnosov med Kongom in Belgijo.

REGVART PREHITEL VISOČNIKA

V nedeljo je bila v Zagrebu četrta dirka za državno prvenstvo v speedwayu. Mariborčan Jože Visočnik, ki je po treh nastopih vodil za 3 točke pred Regvartom iz Zagreba, se je tokrat zelo slabo uvrstil, saj je nabral le 7 točk, kar ni zadostovalo za več kot 8.—9. mesto. Zmagal je domačin Regvart, ki je v vseh petih dirkah prvi privozil skozi cilj in tako v končni razvrstitvi prehitel Visočnika. Kranjčan Rozman je v Zagrebu dobro vozil in z 10 točk. osvojil 5.-7. mesto. Peta dirka za državno prvenstvo bo 31. julija v Kranju.

Rezultati v Zagrebu: Regvart 15, Klasnetič 12, Babič in Mlakar 11, Rozman, Kališnik in Medved po 10, Visočnik in Močnik po 7 itd.

Končni vrstni red: Regvart 56, Visočnik 50, Babič 45, Mlakar 44, Rozman 39, Medved 34, Klasnetič 32, Kališnik 29 točk itd.

Kranjskim špornikom se obetajo lepši časi

Stadion niso več samo sanje

»Nogometno igrišče je podobno razorani njivi«, zaradi slabih atletskih naprav niso bili doseženi boljši rezultati« — to so bile misli, ki so se kot refren ponavljale v časopisnih poročilih s športnih prireditev na edinem »stadionu« v Kranju ob cesti JLA.

To pa ni bil edini način, da je glas o »kvaliteti« kranjskih športnih naprav segel izven meja gorenjske metropole. Kranj je bil v minulem času prireditelj številnih manifestacij in celo zveznega značaja. Lani so imeli Kranjčani kar trikrat priliko pozdraviti udeležence športnih iger, na katerih se je zbrala mladina iz vseh krajev Slovenije in celo zastopniki iz vseh ostalih jugoslovanskih republik. Osrednja prireditev je bil 5. Festival Bratstva in enotnosti, ko je Kranj sprejel preko 1000 mladincev in mladink iz Bitolja, Prištine, Niša, Subotice, Slavonskega Broda, Bosanskega Šamca, Reke, Nikšića in številnih slovenskih krajev.

Vsi ti mladi ljudje, ki so že količkaj slišali o Kranju so vedeli, da je to industrijsko mesto, v pogovoru z domačini pa so zvedeli, da je to eden najmočnejših industrijskih centrov pri nas ter, da ima kranjska občina največji povprečni narodni dohodek na prebivalca. Začudenje ob pogledu na primitivne športne naprave je bilo zato toliko večje. Poslej jih niti zatrjevanje, da smo zgradili veliko novih stanovanj, da moderniziramo industrijske obrate, gradimo zdravstvene ustanove ter z razpoložljivimi sredstvi še na druge načine skrbimo za čim lepše življenje naših delovnih ljudi, ni odvrnilo od misli, da je pa za mladino, ki bi se rada športno izživljala, premalo poskrbljeno.

Prirediteljem, ki so vso to mladino povabili na prijateljsko srečanje v Kranj, je bilo zaradi tega kar malo nerodno, predstavniki oblasti pa so se opravičili in hkrati obljubili, da bodo ob prihodnjem obisku v Kranju lahko nastopili že na novih, boljših igriščih. S to obljubo so se gostje pač sprijaznili in upali, da se bo to tudi uresničilo.

Bolj skeptično so na to gledali domači športniki, ki so bili lepih besed o gradnji stadiona že vajeni, pa tudi začetek zemeljskih del so že videli. Toda pri tem je tudi ostalo. Nogometaši in atleti Triglava so se morali še naprej zadovoljevati s skromnim starim igriščem, ki ga uporabljajo še danes in ga bodo dotlej, ko ga bodo pričeli prekopavati, da na njem zgrade nova poslopja. Za nekaj časa bodo zato gostovali, prihodnje leto pa se bodo preselili na novo igrišče v sklopu centralnega športnega parka.

Ideja o zgraditvi novega stadiona v Kranju ni nova, saj so prvo lopato zasadili že pred 20 leti, toda to je bilo tudi vse. Prvotno je bilo v načrtu le nogometno igrišče in kranjska Komunala je leta 1953 s pomočjo brigad že izvršila drenažo na petini današnjega prostora. Predlanskim je kranjski garnizon ponudil delovno silo, ker pa ni bilo finančnih sredstev za kanalizacijo in električno napeljavo, je vse padlo v vodo.

Na lanski skupščini SD Triglav je predsednik kranjske občine tov. Puhar dejal, da je potreba po novih igriščih v Kranju res pereča in, da se bodo le našla potrebna finančna sredstva. Tokrat ni ostalo le pri obljubah. Občina je prevzela investiranje in formirala gradbeni odbor, ki je takoj pričel z delom. Načrte je že prej poskrbel UO SD Triglav, izdelal pa jih je Projektivni biro v Kranju.

Dne 6. maja je nastopil svečan trenutek, ko so se veliki moderni stroji, ki jih je dal na razpolago Gradis iz Ljubljane, zarili globoko v zemljo na prostoru za mestnim kopališčem. Buldožerji in scraperji iz dneva v dan spreminjajo podobo tega kraja. Najprej so izravnali ves teren, za kar je bilo potrebno odkopati in prepeljati ogromno kubikov zemlje.

Dne 1. julija so se strojem na stadionu pridružili brigadirji kranjske in mariborske mladinske delovne brigade. Sedaj so končali z izkopom za kanalizacijo in vodovod, tako da bodo v prihodnjih dneh pričeli s polaganjem cevi. Hkrati bodo pričeli zakoličevati igrišča za tenis, ki bodo uporabna že letos. Prav tako bodo letos postavili notranjo ograjo ter v glavnem uredili že vsa igrišča in zemeljsko tribuno prihodnje leto bodo športne naprave že na razpolago kranjskim športnikom, za gledalce pa bo zgrajena še betonska tribuna za 1500 ljudi, pod njo pa bodo slačilnica in sanitarije. Ob vhodu v športni park, ki ga bodo prihodnje leto obdali z ograjo, imajo v načrtu zgraditev nekakega doma s klubskimi prostori in sobami za prenočitev gostov. Vendar je to res samo še v načrtu, ker bo zato potrebnih precej finančnih sredstev.

Kranjski športniki bodo — vsaj tako kaže — prihodnje leto le dobili moderen športni park, ki so ga že res dolgo pričakovali in s svojimi uspehi povsem zaslužili. **L. STRUŽNIK**

Sobotni razgovor

Največja želja - olimpijski finale

Med vsemi plavalci v državi dosega v letošnjem letu najboljše rezultate **JANEZ KOCMUR**, ki bo tudi glavni adut jugoslovanske plavalne vrste na Olimpiadi v Rimu. Že dvakrat je plaval bolje od slovenskega rekorda na 100 m prosto in izpolnil olimpijsko normo — 57,2. Glavni njegovi odliki sta izredna osnovna hitrost in stalnost v rezultatih, saj je v osmih letošnjih nastopih plaval vedno pod 59 sekundami. Zaprosili smo Janeza, da nam odgovori na nekaj vprašanj.

— Kaj misliš, Janez, ali ti bo uspelo v Rimu uvrstiti se med osem najboljših sprinterjev na svetu?

— Na taka vprašanja nerad odgovarjam. Če bi odgovoril, da se ne bom uvrstil, bo kdo dejal, naj ostanem raje doma. Če pa rečem, da se bom, pa mi bo to spodletelo, zopet ne bo prav. Za prvih osem mest je blizu 20 kandidatov. Vsi upajo na finale. Seveda sem med temi tudi jaz.

— Kako se pripravljaš na to veliko prireditev?

— Letos imam še bolj malo treninga. Pričel sem dovolj zgodaj z vadbo, toda dvakrat sem moral prenehati, zaradi gostovanj v Bolgariji in v Nemčiji. Če bom moral konec meseca z reprezentanco na Poljsko, se prav gotovo ne bom mogel najbolje pripraviti.

— V tej sezoni si že dosegel odlične rezultate. Ali si ti osebno zadovoljen z njimi in čemu pripisuješ svojo stalno formo?

— Rezultati, ki sem jih dosegel so za jugoslovanske prilike res dobri, toda v svetu je blizu 20 takih kot sem jaz, zato z doseženimi časi nisem povsem zadovoljen in prav stalna forma mi zagotavlja, da bom lahko še hitrejši. Menim namreč, da je nemogoče dosegati vedno mejo svoje sposobnosti, zato pričakujem, da bom to mejo šele dosegel.

— V naši državi trenutno nimaš nasprotnika. Morda bi bilo dobro, da bi imel pred Olimpiado kakšno močnejše tekmovanje?

— Včasih sem imel strah pred močnejšimi nasprotniki in sem mnogokrat prav zato slabše plaval. Toda, ko sem tudi v takih srečanjih pričel dosegati boljše rezultate me je strah minil in sedaj plavam celo bolje, če imam nekoga poleg sebe.

— In še neolimpijsko vprašanje: Poleg plavanja gojiš gotovo tudi kak drug šport?

— Pozimi mi smučanje nadomešča zimski trening, ker nimam možnosti plavati. Rad igram tudi košarko, zadnje čase pa me vse bolj privlači waterpolo. Mogoče se staram in že mislim na čas, ko se bom priključil waterpolistom.

Janez se je gotovo šalil, ko je dejal da je že star, saj ima 23 let in resnje trenira šele četrto leto in bo verjetno še nekaj let najboljši jugoslovanski sprinter. Želimo mu, da bi se uresničila njegova želja: uvrstiti se med osem najboljših na olimpijskih igrah v Rimu.

D. Petrič

LJUDJE IN DOGODKI

Združeni narodi in Kongo

Ko je bil Kongo zadnjega junija letos svečano proglašen kot suverena dežela, je že naslednji dan, 1. julija, njegova vlada zaprosila za sprejem v organizacijo Združenih narodov, ni niheče pričakoval, da bo ta mlada afriška republika morala že v drugem tednu samostojnega življenja iskati hitro intervencijo Združenih narodov, ki naj bi obvarovali komaj izbojevan cilj, za katerega so se prebivalci Konga dolgo borili — za neodvisnost. Prav tako tudi nihče ni pričakoval, da bo moral Svet varnosti, ki se je sestal 7. julija in priporočil sprejem Konga v Združene narode, že čez teden dni, v zgodnjih jutranjih urah 14. julija in v dramatičnih okoliščinah sprejeti odločitev, da mora Belgija takoj umakniti iz Konga svoje vojaške trupe in da Združeni narodi s svojimi četami pomagajo komaj osvobojeni deželi, ki še ni dosegla formalnega sprejema v svetovno organizacijo.

Težko bi bilo takšen razvoj dogodkov predvideti pred nekaj dnevi. Čeprav je bilo v zadnjem letu in nekaj dni pospešenega procesa osamosvojitve afriških teritorijev jasno, da Združeni narodi, medtem ko uspešno zaključujejo dolgoletno poslanstvo skrbi za mir, po drugi strani spet nalete na vse več novih problemov predvsem v deželah, ki so šele pred kratkim dobile osamosvojitev, kar velja zlasti za kolonije: da jim pomagajo, da te dežele obstanejo kot samostojne in neodvisne.

Te dežele se srečujejo s številnimi težavami že v prvih korakih osamosvojitve. Potrebna jim je pomoč, da odpravijo tradicije preteklosti, da v kratkih razdobjih ustvarijo tisto, česar jim desetletja kolonialne vladovine niso dale, da doživijo hitrejšo ekonomsko in socialno preobrazbo, saj se v njihovih primerih gospodarski razvoj največkrat postavlja kot edini pogoj političnega in državnega obstoja in vsakega napredka nasploh.

Čeprav je osamosvajanje edinega zaostalega kontinenta danes nezadržen in priroden proces, je bilo v Kongu obratno — namesto pomoči, da bi Kongo laže rešil številne probleme, ko je postal neodvisen, so mu bile dane z raznih strani nove težave. Prirodno bogastvo Konga in položaj, ki z osamosvojitvijo spreminja politično sliko Afrike, je dal od zunaj umetno ustvarjene notranje zaplete s tendencami prenositve svetovnih sporov v notranjost meja komaj osvobojene neodvisne dežele.

Takšne negativne težnje, občutne na številnih področjih afriškega kontinenta, so dobile v Kongu še znatno širša obeležja.

Ko je že bil oviran normalni razvoj v Kongu, je postala nujna ne le nova vloga Združenih narodov v ekonomski krepitvi novih dežel, temveč tudi direktna vojaška pomoč svetovne organizacije in Sveta varnosti, ki je sprejel s 100 % večino glasov razumljivo in pozitivno odločitev.

TISKANINA

TOVARNA TISKANEGA BLAGA

KRANJ

Telefoni: centrala 173 - 176

Nudimo vam svoje priznane izdelke:

bombažne in stanične tkanine

v vseh modnih barvah in odtenkih

Naše tkanine so znane na domačem in inozemskem tržišču kot kvalitetne po izdelavi in trajnosti

Naročila izvršujemo točno in solidno

Vsemu prebivalstvu Gorenjske čestitamo ob obletnici velike osvobodilne akcije!

Sava

tovarna gumijevih izdelkov

Kranj

priporoča svoje cenene in kvalitetne izdelke:

avtoplašče —
potniške in tovorne,
plašče za kolesa,
tehnične izdelke,
klinaste jermene,
transportne trakove,
prevleke valjev in koles,
blago za dežne plašče,
izdelke za čevljarsko industrijo in lepila

Vsem cenjenim odjemalcem se zahvaljujemo za dosedanjo naklonjenost in se priporočamo!

Ne pozabite, da so čevlji Planike najcenejši, najkvalitetnejši

Tovarna čevljev

Kranj

in da ima tovarna v lastnih prodajalnah širom po Jugoslaviji vedno največjo izbiro!

je najbolj cenjena znamka vseh vrst obuval

Tovarna lepenke Tržič

Izdeluje belo lesovinsko lepenko kakor tudi lepenko z dodatkom celuloze v priznano najboljši kvaliteti in se priporoča svojim odjemalcem

Tovarna vijakov

„PLAMEN" Kropa

proizvaja:

vijake in matice z Whitvorth in metričnim navojem, podložne ploščice, zakovice za kotle in konstrukcije, vijake, tirfone in žeblje za železniške tire ter smuško okovje

Renomirana tovarna pletenin in nogavic

Almira
RADOVLJICA

izdeluje vrhnje pletenine iz čiste uvozne volnene preje, kakor tudi iz bucle prediva in vse vrste otroških, ženskih in moških nogavic iz bombaža, gladke in krep sintetične preje

elan

TOVARNA ŠPORTNEGA ORODJA
BEGUNJE
NA GORENJSKEM

Proizvaja:

telovadno orodje, rekvizite za vodni šport, za športne igre in zimski šport, reševalne naprave in gasilske lestve, zaščitna sredstva

Ob priliki proslave 15-letnice osvoboditve Begunj pošiljamo borbene pozdrave!

Ob 15. obletnici osvoboditve in prazniku vseh borcev, aktivistov in internirancev pošilja

kolektiv tekstilne tovarne

SUKNO - Zapuže

svoje borbene pozdrave

Hkrati pa priporoča svoje znane proizvode, kot so volnene česane in mikane tkanine ter volnene odeje

Ne pozabite, kadar kupujete, na naš zaščitni znak!

Industrija bombažnih izdelkov - Kranj

Sprejmemo takoj več lesnih delavcev za delo na skladišču

Lesno industrijsko podjetje
TRŽIČ
Bistrica 117

Za okrepčilo in priboljšek segajte po proizvodih

„GORENJKE"
tovarne čokolade - Lesce pri Bledu

KTP

Če želite nabaviti najmodernejša in najuspešnejša sredstva za galvanizacijo, fosfatiranje, in zaščito proti koroziji, se obrnite na **Kemično tovarno Podnart,** ki vam nudi preparate za galvanotehniko!

Kemična tovarna Podnart, Slovenija

GORENJC Splošno gradbeno podjetje - Radovljica

Ljubljanska cesta 15

Izvršujemo vsa dela na visokih in nizkih gradnjah

Poslužujte se našega projektivnega biroja!

Trgovsko podjetje

PRESKRBA
Tržič

nudi svojim potrošnikom v svojih 15 poslovalnicah raznovrstno blago po zmernih cenah

Najstarejša in kvalitetno vodilna tovarna čevljev

Vam nudi v svojih 86 poslovalnicah širom po državi svoje prvovrstne izdelke in zadne modne novitete v najbogatejši izbiri po konkurenčnih cenah

PEKO čevlji so čevlji za vsako sezono **in za vsakogar**

Tovarniška znamka PEKO Vam je najboljši **porok za** solidnost izdelka in cene

Vsem svojim odjemalcem se priporoča

Tovarna obutve
PEKO - Tržič

Peko

TOVARNA OBUTVE TRŽIČ

JUGOSLAVIJA TVL LESCE

Tovarna verig
Lesce pri Bledu

priporoča svoje proizvode vsem cenjenim odjemalcem

Hkrati pa se pridružuje čestitkam ob 15. obletnici osvoboditve

Tekstilna tovarna

INTEKS

Kranj

- Predilnica
- Tkalnica
- Apretura
- Šivalnica

Nudimo prvorazredno blago in to:
cefirje, popeline, flanele, velveton, žepne robce, odeje in kanafase

Bombažna predilnica in tkalnica Tržič

- predilnica
- sukančarna
- tkalnica
- belilnica
- barvarna
- apretura

Ob 75-letnici obstoja podjetja zagotavlja delovni kolektiv, da bo tudi v bodoče zadovoljil potrošnike s kvalitetnimi izdelki

proizvaja

kvalitetne bombažne tkanine: surove in beljene v širini od 70 do 200 cm, industrijsko prejo do številke Nm 50, prejo za domačo obrt in sicer mulle, double, knitting in hardwater

TRŽIŠKA TOVARNA KOS IN SRPOV TRŽIČ

Telefon št. 272 in 324 - Brzojavni naslov TOVKOS Tržič

Trgovska podjetja in kmetijske zadruge naj nudijo potrošniku le priznane izdelke **TRŽIŠKE TOVARNE KOS IN SRPOV TRŽIČ**

Izdeluje in nudi prvovrstne kovaške izdelke po najnižjih dnevnih cenah.

Poljedelsko orodje:
kose
srpe
kosirje
slamorezne kline
kosilne nože
podložne ploščice
nože za slamo

Ročno orodje:
pleskarske lopatice
zidarske ometače
mizarska dleta
jerane
razporna dleta
rezila za obliče
obrezovalne nože

Pri nakupu zahtevajte izdelke z zaščitno značko »ZMAJ«

TOVARNA USNJA

RUNO

TRŽIČ

NUDI SVOJE KVALITETNE PROIZVODE:
GOVEJE BOKSE
TELEČJE BOKSE
KONJSKE BOKSE
OBLAČILNO USNJE
RAZNE PODLOGE
CEPLJENEC
IN DRUGO

Tovarna klobukov

»ŠEŠIR«

priporoča
svoje priznane izdelke
iz zajčje dlake:
moške in
damske klobuke,
tulce, berete
itd.
Kupujte naše
mednarodno priznane
izdelke
in zadovoljni boste!

ŠKOFJA LOKA

Bled v zastavah

Od 17. do 24. julija praznujejo na Bledu občinski praznik. Ponosno praznujejo 19 let od takrat, ko so javno in jasno pokazali okupatorju svojo pripravljenost na odpor. Letos pa praznujejo tudi 15 let svobode, 15 let dela in gospodarskega razvoja te komune.

Občina Bled pravzaprav nima razvite industrije, prav tako kljub pretežnemu številu kmečkega prebivalstva še nima modernega kmetijstva; gostinstvo in turizem pa sta prav tako šele v razvoju. Zato je razumljivo, da od prizadevanj in vloženih investicij tudi ni tistih potrebnih dohodkov, ki bi jih potrebovala občina za čim hitrejši vzpon. Dosedanji napori in prizadevanja so na vseh področjih že rodili nekatere dobre rezultate in pomenijo preobrat v gospodarskem razvoju blejske komune. Največ je bilo doslej napravljenega v gostinstvu in turizmu ter komunalni izgradnji. Cela vrsta nalog iz letošnjega družbenega načrta je bilo uresničenih že v prvi polovici leta. Do sezone je bila zgrajena in odprta javnosti nova moderna kavarna Park hotela. Namenu že služi povsem preurejeno gostišče Štarkelj na Mlinem. Hotel Jelovica je v depandansi Blegaš preuredil in povečal vrtni del restavracije, preuredil pa je tudi depandanso Mežakljo. Pomembna pridobitev za turizem pa je novozgrajena asfaltirana cesta na Blejski grad. Veliko delo je bilo napravljeno tudi z izgradnjo nove kanalizacije, ki ima precejšen preventiven pomen za Blejsko jezero. Tudi gradnja blejskega vodovoda je v zaključni fazi. Za potrebe novega vodovoda so pri Grabčah zgradili tudi daljši predor, ki bo hkrati služil za dovod sveže vode iz Radovne v Blejsko jezero. To je bilo prvo večje delo v pripravah za rešitev enega najvažnejših problemov — za prečiščenje jezera. Voda iz Radovne skozi zgrajeni predor in naprej po ceveh bo predvidoma stekla v jezero pomladi.

Pomembna so tudi dela pri urejanju cest na Bledu in zlasti elektrifikacija naselij, ki je dejansko že zaključena. Odslej bodo elektrificirali le še posamezne domačije, ki so zelo oddaljene. Še letos bodo pričeli tudi z gradnjo ceste Fortuna—Vintgar. Pereč problem občine pa je tudi gradnja ceste Bled—Ribno in vodov na Boh. Beli.

V trgovini letos niso predvidena investicijska dela večjega obsega, ker bo potrebno prej pripraviti konkretne predloge za novo organizacijo trgovske mreže in predvideti razmestitev in lokacijo trgovin ter potrošniških središč v okviru urbanističnega načrta. Kljub temu pa je podjetje »Koloniale« že odprlo na Bledu prodajalno rib, podjetje Almira iz Radovljice pa lokal, kjer prodaja svoje izdelke.

Poseben problem v občini je zdravstvena služba. Z izgradnjo zobnega paviljona se je stanje nekoliko izboljšalo, vendar se še zmeraj čuti velika preobremenjenost prostornih zmogljivosti in osebja. Nedvomno pa se bo zdravstvena zaščita našega delavca precej izboljšala, ko bodo v sedanjem starem poslopju Gozdnega gospodarstva Bled odprli novo obratno ambulanto za podjetji LIP in GG. Predvidevajo, da se bo to zgodilo nekako proti koncu leta, ko se bo uprava Gozdnega gospodarstva preselila v novo poslopje.

V šolstvu je precejšnje pomanjkanje učilnic in potrebnih prostorov za svobodne dejavnosti učencev. Za 1280 šoloobveznih učencev v minulem šolskem letu je bilo na razpolago samo 21 učnih prostorov, od tega 5 zasilnih v tujih zgradbah. Najbolj težavno je stanje v Gorjah in na Bledu. V Gorjah imajo v šolski zgradbi le tri učilnice in še dve zasilni v občinski stavbi za 346 učencev. Na Bledu pa je osem učilnic in tri zasilne v tujem poslopju za 775 učencev. V obeh krajih pa je število novo upisanih za prihodnje šolsko leto spet toliko naraslo, da se bo moralo število oddelkov s tremi izmenami še povečati. V takšnih okoliščinah je seveda vzgojno delo zelo težavno. Zategadelj ni čudno, da se prebivalci obeh prizadetih krajev, obč. ljudski odbor in organizacije že dalj časa zavzemajo za gradnjo novih šol. Na pobudo občanov v Gorjah, kjer je gradnja šole problem prve vrste ,je občinski odbor že sprejel odlok o krajevnem samoprispevku za gradnjo šole. Nekaj podobnega bi bilo moč izvesti tudi na Bledu. Načrte za obe šolski zgradbi že pripravljajo in bodo v prihodnjem letu morda že pričeli z gradnjo v Gorjah. Na Bledu pa je hudo pomanjkanja prostorov tudi za kulturno-prosvetno dejavnost, za izobraževanje in za razvedrilo delovnih ljudi.

V prihodnje čaka občino veliko in pomembna naloga — gradnja stanovanj za delavce in uslužbence. V tem je bilo doslej razmeroma malo storjenega. Načrtno se je lotilo tega problema le Gozdno gospodarstvo Bled, ki je zgradilo za svoje delavce 19 udobnih stanovanj, tik pred dograditvijo pa je še 16 stanovanj. — Tudi gradbeno podjetje je z ureditvijo delavske kuhinje in zgraditvijo samskih stanovanj precej olajšalo življenjske razmere delavcev. V načrtu imajo še nadaljnje gradnje. Kljub temu pa še mnogo delavcev in uslužbencev čaka na primernejša stanovanja. Po zadnjih podatkih je pri ObLO vloženih 260 prošenj za stanovanja. Največ prosilcev je delavcev v jeseniški železarni.

Veliko je še potreb in nalog, ki jih bo treba opraviti že v bližnji prihodnosti. Toda gospodarske zmogljivosti občine pa so omejene. Vendar pa smo z vsem tem, kar je bilo storjeno za našega delovnega človeka, že lahko zadovoljni. To nam daje tudi jamstvo in pobudo, da bomo v prihodnje storili zanj lahko še več. **jb**

Zapiski s sejma tekstila in tekstilnih strojev v Leskovcu

Leskovac, julija. — Tipično balkansko mesto v južni Srbiji, v leskovški kotlini, z močno razvito tekstilno industrijo, nekoliko večje kot Kranj.

To prijazno mestece zaradi svoje preteklosti, kulturnozgodovinskih spomenikov, prirodnih lepot v okolici, razvite industrije in ne nazadnje zaradi vsakoletnega mednarodnega sejma tekstila in tekstilnih strojev postaja vsak dan privlačnejše za domače in tuje turiste.

Doslej morda nekoliko odmaknjeno za sodobne turiste z avtomobili, pa bo to živahno mestece v kratkem povezala nova cesta z ostalimi kraji. Mladina z vseh krajev naše domovine pod pripekajočim soncem gradi cesto Bratstva in enotnosti, cesto mladih, cesto, ki bo že jutri povezovala Jesenice z Djevdjelijo . . .

PRVI VTISI!? Sejemski! Mogočni paviljoni sejma, vsepovsod ljudje, poslovni ljudje iz vseh koncev naše domovine pa tudi izven nje, iz Švice, Češkoslovaške, Belgije, Francije, Italije, Madžarske, Poljske, Anglije, Vzhodne in Zahodne Nemčije. Domačini v živopisanih narodnih nošah, široke ulice prepolne ljudi, ki se — tako kaže — sprehajajo brez cilja v prijetnem večernem hladu, gneča v restavracijah in v edinem hotelu »Dubočica«, na pol dograjeni visoki stanovanjski bloki in nedaleč stran stara hiša iz prve polovice 19. stoletja, grajena v tipičnem balkanskem slogu, nad vsem tem pa visoki dimniki tovarn, iz katerih se vali črn dim . . .

— — —

ZGODOVINARJI IN POTOPISCI, ki so vedno potovali po moravsko-vardarski dolini, opisujejo, kako so v leskovškem kraju že v 12. in 13. stoletju prirejali masovne jesenske sejme, ki so trajali po 15 dni. Skoraj v istem času se začne pojavljati širše zanimanje za predelovanje konoplje v tekstil. Toda večstoletno suženjstvo pod Turki je zavrlo razvoj teh prirodnih teženj prebivalcev leskovškega kraja vse do konca 19. stoletja; ko je Leskovac pod zelo težkimi pogoji postal Manchester ne le svojega kraja z okolico, pač pa vse Srbije. Z razvojem industrije se je tedaj obnovilo tudi zanimanje za sejemsko aktivnost. Prvo industrijsko razstavo v Leskovcu pa je organiziralo Industrijsko združenje, ki je tedaj obsegalo 32 podjetij, šele l. 1927, medtem ko je sejemska aktivnost doživela pravi preporod pravzaprav šele po drugi svetovni vojni. Po številnih industrijskih razstavah, spontano organiziranih vsako leto ob 1. maju, je bila prva lokalna razstava industrije in obrti organizirana leta 1949. Od nje do prvega sejma tekstila v Leskovcu ni bilo več daleč: leta 1950 je bila že druga razstava, leta 1953 pa tretja in Prvi sejem tekstila. Tako je iz lokalnih razstav prišlo do sedanjega Mednarodnega sejma tekstila in tekstilnih strojev v Leskovcu.

— — —

V PETIH PAVILJONIH SEJMA je letos razstavilo svoje proizvode 286 razstavljalcev: 230 iz Jugoslavije, 56 pa iz 11 tujih držav. Iz Slovenije je bilo zastopanih 34 tekstilnih podjetij in podjetij za izdelavo tekstilnih strojev, iz kranjskega okraja le trije: Kovinar Kranj, Almira Radovljica in Bombažna predilnica in tkalnica Tržič.

»Mi razstavljamo tu že tretje leto!« mi je začel pripovedovati Franc Mustar, vodja komercialnega oddelka podjetja Kovinar Kranj. »V tem času smo si pridobili že precej širok krog poslovnih prijateljev. Prejšnja leta smo imeli precej širši asortiman, letos pa izdelujemo le tri vrste strojev: za pregledovanje in merjenje tkanin, za barvanje srednje težkih bombažnih tkanin »Jigger« in za križno navijanje.«

»Gredo vaši izdelki dobro v promet?«

»Razprodano imamo že vso proizvodnjo za letos in za prvo polovico leta 1961. V celoti smo opremili tovarno bombažne industrije v Djakovici, kjer smo montirali dvanajst 60-vretenskih križno navijalnih strojev. Letos prvič sodelujemo tudi na inozemskih sejmih (v Plovdivu v Bolgariji).«

»Pa problemi podjetja?

»Nujno je potrebna rekonstrukcija, predvsem skladišča in nova montažna hala, potem bi lahko začeli s serijsko proizvodnjo in povečali bruto produkt za 180 odstotkov ob minimalnem povečanju delovne sile.«

— — —

TISTO, KAR ME JE PRIJETNO PRESENETILO: resnost sejma. Širok izbor razstavljalcev in proizvodov, okusno in pregledno urejeni paviljoni, dovolj obiskovalcev, pa ne toliko, da bi bila prevelika gneča, dober komercialni uspeh že v prvih dneh, industrijsko - konfekcijska modna revija s pestrim zabavnim sporedom, strokovna posvetovanja o tekstilni strojegradnji kot osnova za sestavo novega petletnega perspektivnega plana tekstilne industrije — vse to daje sejmu močno resen značaj! Letošnji VIII. sejem ni le močna afirmacija sejma samega, pač pa vsejugoslovanska in tudi mednarodna manifestacija tekstilne industrije in industrije tekstilnih strojev.

A. Triler

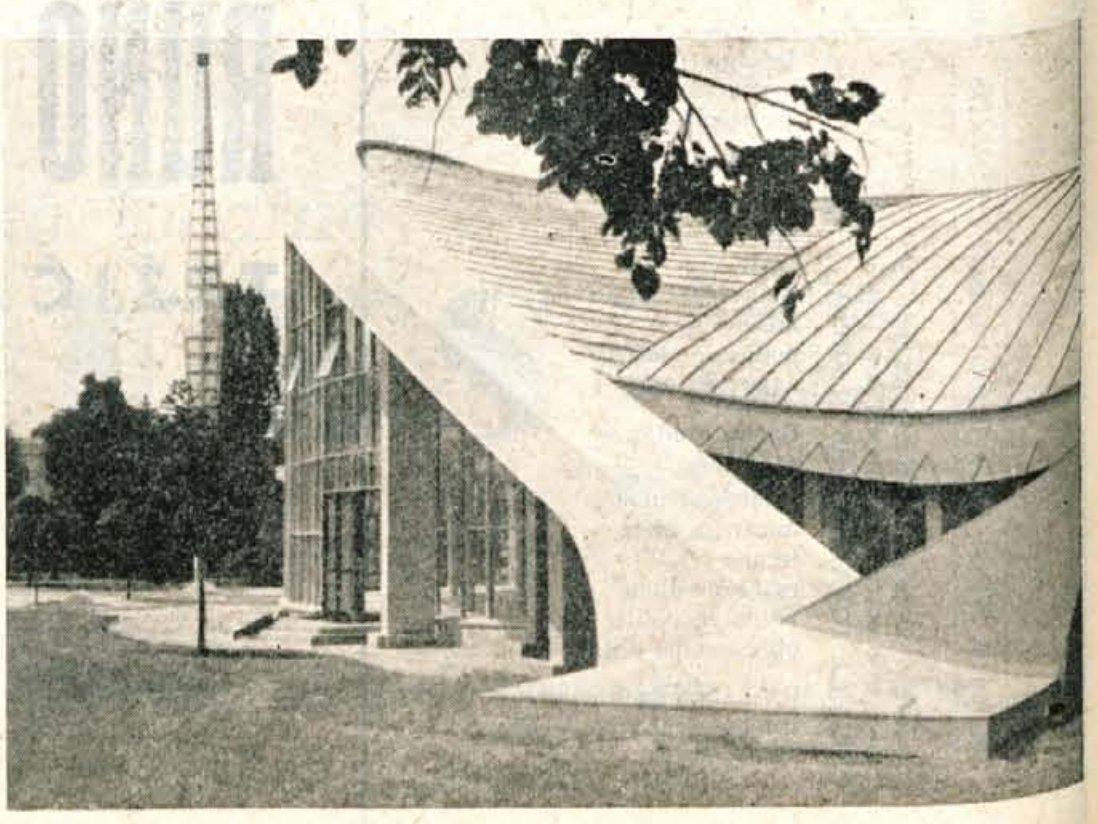

Nov paviljon na VIII. mednarodnem sejmu tekstila in tekstilnih strojev v Leskovcu

Zdenko Dolinar

K. L. Bu.

(Nadaljevanje)

Nadzornik se zdolgočaseno sprehaja po tej stražarski verigi. Tu pa tam se zadere na pripornika, ki po njegovi presoji ne dela dovolj hitro; včasih vseka tudi s korobačem. Misli na punčaro, s katero se je sinoči seznanil in ki je tako ljubka. Za nocoj je zopet zmenjen z njo. Plesala bosta, in potem . . . Toda kaj, brez denarja je dostop zaprt. Treba je plačati vsaj nekaj vrčkov piva in žganja spada zraven. Kako priti do denarja?

Nenadoma se mu zabliskajo oči. Odrešilna misel je šinila v njegove zločinske možgane.

Tik pred njim sklonjen pripornik — številka. Z vso silo mahne s korobačem po njem in se obenem zverinsko zadere. Opotekajoč se vzravna pretepeni, izbuljeno gledajo steklene oči v svojega mučitelja. Ne more razumeti, kaj pravzaprav hoče zver od njega. In pri tem pozabi na osnovno pravilo, ki velja ob vsakem primeru za vsakega pripornika: če te ogovori predpostavljeni, snemi čepico!

Nadzornik mu z naglo kretnjo strga čepico z glave in jo z vso silo zažene mimo stražarja izven dovoljene črte. Potem pa počasi pokaže s prstom na čepico in z ledenim glasom zapove: »Pojdi po čepico!« Stražar se satansko zareži in pripravi brzostrelko, nadzornik počasi seže po pištoli. Žrtev z nerazumevanjem gleda nadzornika, stražarja, čepico, pa pištolo. Mrzel pot polije čelo, oči so steklene, blazne. Ne gane se.

Rezek pok — številka se zvrne.

Zvečer raport:

Številka ta in ta likvidirana zaradi upora.

Efekt: pet mark nagrade.

Če bi žrtev šla po čepico, bi se pač raport glasil:

Likvidiran zaradi poskušenega pobega. Efekt je isti. Družno delita nagrado nadzornik in stražar.

Problem večerne zabave je rešen!

— — —

Ob šestih zvečer se kolone vračajo. Pri vhodu v taborišče godba spet igra vesele koračnice v hitrem tempu. Zadnjih 500 metrov morajo kolone opraviti v teku. Stražarji na levi in desni ob cesti jim s korobači pospešujejo gibanje »Caracho«, slišiš njihovo vpitje.

— — —

V bloku čaka »kosilo«: neolupljen, na pol gnil krompir, pa neko ščavje v umazani smrdljivi vodi, ki se poetično imenuje špinača. Pa še ni čas za kosilo. Najprej »apel«.

Kolone v peterostopih zopet nastopajo na zborni trg. Ugoviti je treba številčno stanje. Mrtvaki ne morejo hoditi, zato jih prinesejo na zbor. Število se mora ujemati, nobena številka ne sme manjkati. Radi računskih napak v pisarni pa se število le redkokdaj ujema. Napako je treba iskati, dokler je ne najdejo. To traja lahko tudi 2—3, ali celo 6 ur. Številke pa ves ta čas negibno čakajo na zbornem trgu. Mrzel veter brije preko srednjenemške planjave. Mokre cunje zmrzujejo na izmučenih telesih, okostnjaki se spreminjajo v ledene sveče — padajo. Končno so napako našli. »Odjavnost, za izobraževanje in za stopiti!«, se glasi povelje in množica se vali v bloke. Mrtvake prevzame krematorij. Preživeli pogoltajo mrzlo kosilo in čez nekaj minut je v blokih grobna tišina. V spalnicah se pod odejami parijo mokre cunje na izmučenih ljudeh, ki v spanju nabirajo novih moči za jutršnji dan.

Ali bo zadnji?

Kapo krematorija pa pošilja v glavno pisarno potrdilo o prevzemu toliko in toliko številk.

Pečem ne zmanjka hrane.

Nedelja je prost dan.

Tudi nadljudje vedo, da si mora živina od časa do časa nekoliko oddahniti, ker bi sicer prehitro omagala. Potem ne bi več mogla koristiti svojemu gospodarju. Na zunaj pa se to spoznanje kaže kot »humanost«. Toda neke nedelje, ob nenavadnem času je iznenada zapel apel. Kot vselej ob apelu nastopajo kolone v peteroredih na zborni trg.

Vse kot običajno.

In vendar je nekaj drugače!

Oblačila so morali pustiti v blokih in namesto v običajne »cebre« ali razne razpadajoče cunje oblečeni nastopajo priporniki popolnoma nagi in se postrojijo na določenih mestih.

Zbor 25.000 nagcev!

Izreden pogled!

Na komandnem stolpu nad glavnim vhodom v taborišče pa je poleg komandanta taborišča zbrano vse njegovo spremstvo z ženskim svetom vred. Gospa soproga komandanta, oborožena z najboljšim Zeissovim daljnogledom, pregleduje postrojene vrste — ordonanci tekajo od kamandnega stolpa do posameznih kolon in izločajo nekatere ljudi ter jih postavljajo v posebno kolono. Priporniki se spogledujejo in ne razumejo, za kaj gre. Edina značilnost: vsi izbranci so bogato tetovirani.

»Odstopiti«, se glasi povelje in zbor nagcev se porazgubi po blokih. Za tiste izbrane pa nihče ne ve, kam so izginili. Komanda krematorija molči.

V tistem bloku pa, kjer dela priznan nacistični medicinski strokovnjak poizkuse z bakterijami in virusi raznih bolezni na živih ljudeh, ki mu služijo kot poizkusni kunci, znajo tudi krasno ustrojiti kože raznih živali.

(Konec prihodnjič)